

CONCETTA LA MAZZA

Aiz zilajām debesīm

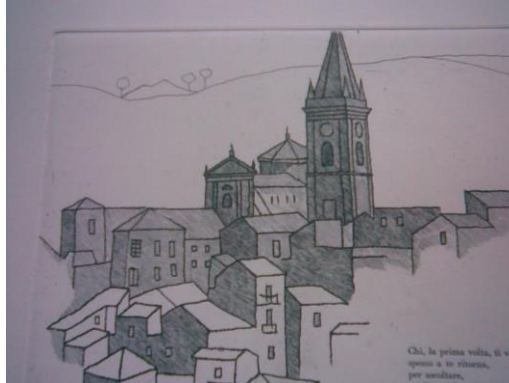

Biogrāfija

Concetta La Mazza dzimusi Novara di Sicīlijā 1936. gadā, Domeniko La Mazas un Terēzas Korenti vecākā meita. 1950. gadā pēc sāpīga "uzticēšanas" mātes tantei viņa pievienojās saviem vecākiem Domodosolā, kur joprojām dzīvo kopā ar savu vīru Džuzepi. Viņam ir trīs bērni: Armando, Lučāno un Daniela. Pēdējā laikā viņa prātā iezagusies nepārvarama vēlme atcerēties bērnību Novarā, un te dzimusi šī intīmā, personīgā dienasgrāmata, kas ir pilna ar anekdotēm un atsaucēm uz tā laikmeta vidi: pilsētu, laukiem, cilvēkiem, paradumiem, šīs teritorijas tradīcijas Otrā pasaules kara tumšajos gados.

Rakstīšanas pirmatnējā enerģija

Mazā Konseta tiek uzticēta saviem onkuļiem un pret pašas gribu ir spiesta dzīvot Kastrangijā būdiņā tālu no pilsētas un klasesbiedriem. Tā viņš vienatnē ceļo ar savu personīgo Via Crucis skarbajos kara gados starp badu, laika nezināšanu, mātīcību un sliktu izturēšanos. Pēc kara neizbēgamā emigrācija un dabiski grūtais sākums uz ziemeļiem.

Tas viss tiek izstāstīts mazas meitenes skatienā, kura savā atmiņā no jauna aplūko savas izaugsmes fāzes un kura ar pārsteidzošu svaigumu un smalku ironijas pavedienu sniedz mums prieku lasīt – visbeidzot – mūsu ģimenes kopienas simbolisku stāstu. spēj mūs dziļi aizkustināt un kas pieder katram no mums.

Šajā Concetta La Mazza īsajā romānā rakstīšana sagrauj katru likumu un atgriežas pie pirmsākumiem, brīva no jebkāda formāla shematisma, slepenas iekšējās vitalitātes vadīta, tā kļūst par trakojošu upi, kas pārņem visu, tas ir dvēseles lietusgāzes.

Onkuļu Antonijas un Mišeles figūras ir palikušas atmiņā, tāpat kā Novaras tēls paliek neaizmirstams, tikpat dāsns, aptverošs un mīļš, cik skarbs un skarbs.

Visbeidzot, grūtā pāreja uz pusaudžu vecumu, kad notiek nelabojamais, bet mazā Konseta nepadodas traģiskajam liktenim, pateicoties viņas drosmei un nesatricināmajai nākotnes cerībai, pateicoties viņas acīm, kas spējušas skatīties... tālāk par debesu zils!

NINO BELVEDERE

"Man sākās pārbaudījums. Laikam bija karsta diena, sākās 1938. gada vasara, man bija divi gadiņi un tante atbrauca pēc manis. Auduma somā viņa ielika blūzi un divus pārus biksīšu, tad, neapzinoties visu, es atstāju savu māju. Es biju tik mazs, ka nevarēju saprast, ka mana Via Crucis sāksies tajā dienā.

Aiz zilajām debesīm

Pirmā nodaļa – Tēva māja

Tagad tās ir vecas, neapdzīvotas drupas, ko nosmakuši zirnekļu tīkli un kožu grauzti, bet pirms seniem laikiem Novarā, pilsētā, kas atradās zem majestātiska cietokšņa Mesīnas kalnos, Engia rajona alejā netālu bija māja. Ieejas durvis pavērās uz iekšējām kāpnēm, kas veda uz pirmo stāvu, kur bija neliela istaba ar koka dēļu: tā bija guļamistaba. Tu uzkāpi augšā un tur bija virtuve, ja to tā varētu nosaukt. Vienā stūrī bija akmens plāksne, uz kuras tika iekurta uguns, un dzelzs statīvs, ko izmantoja makaronu katla novietošanai. Priekšā karājās pie sienas, melns kā piķis, koka lāpsta, divi sietiņi, viens mazs un viens liels, cepeškrāsns maizes cepšanai, sānos pussapuvusi lāde, galds, divi "furrizzi" un dažī saraustīti krēsli. Beidzot bija istabiņa ar nelielu balkoniņu ar skatu uz aleju, kur knapi bija vieta vienvietīgai gultai. Šī bedre bija karaļvalsts, kurā dzīvoja 1934.

gadā atraitnis vectēvs, zem kāpnēm bija izveidota akmens tualete ar koka vāku. Tā kā kanalizācijas nebija, tā noteikti kalpoja izdalītās smakas mazināšanai. Dabiski, ka mājā nebija tekoša ūdens un elektrības, tādas ērtības, kādas tajos laikos nebija pat baroniem. Blakus bija koka vārti, kas veda uz fermu, kur vistas bija nosēdušās uz koka.

Šajā nostūrī, ārpus pasaules, kopā ar vectēvu dzīvoja mana mamma, kura bija šuvēja, divi brāļi un māsa, visi vecāki par viņu, bija precējušies un arī dzīvoja Novarā. Mana māte bija blondīne, tieva, ļoti trauslas miesas būves, viņai bija ļoti smalki vaibsti, un viņas sejā, baltā kā piens, visvairāk bija pamanāmas divas lielas zilas acis, gandrīz vienmēr bailīgas un skumjas. Iespējams, ka mātes pēkšņā nāve, kad viņai bija divdesmit četri gadi, bija viņas fiziskās un morālās trausluma cēlonis.

Dažus gadus pēc manas vecmāmiņas nāves mana māte, pateicoties vienas sievas iejaukšanās, satika savu princi Apburošo. Mans tēvs piederēja dižciltīgai ģimenei no Badiavecchia, kas vadīja krogu ar tabakas tirgotavu un pārtikas precēm. Tā bija strādīgu ģimene, un mans tēvs pēc visa spriežot bija ļoti izskatīgs, garš, tumšs, pašpārliecināts un uzņēmīgs vīrietis. Viņš dzīvoja ciematā tālu no pilsētas: viņš varēja tur nokļūt ar kājām, labā tempā, pusstundā. Viņa tēvs veda ogles. Māte bija dinamiska sieviete, no rīta kopā ar mūli devās uz Novaru, lai iegādātos veikalā piegādātās preces: tabaku, sāli un ēdamo. Viņa vienmēr ģērbās eleganti ar lielu melnu šalli ap kaklu un pat iegādājās avīzi, lai informētu savus klientus. Tas bija vienīgais veikals ciematā, un tajā mājā netrūka labsajūtas, lai gan bija astoņas mutes, ko barot.

Vēlā vakarā viņš ārišķīgi palīdzēja tagad nogurušajiem klientiem un savam maciņam, atšķaidot vīnu ar krāsainu soda. Tā kā ne vienmēr bērni manto vecāku darbu, mans tēvs bija apguvis kurpnieka amatu. Pēc saderināšanās, kas ilga dažus mēnešus, mans tēvs un māte, reiz precējušies, devās veidot savu mīlas ligzdu mājā pie strūklakas Endžas rajonā. Tieši pēc deviņiem mēnešiem es ierados šajā pasaulē un saskaņā ar svētu dienvīdu paražu

pieņēmu savas vecmāmiņas Koncetas vārdu. Neskatoties uz manu maigo vecumu, man bija tumša un krunkaina āda, es vienmēr raudāju. Tā kā mums nebija gultiņas, vectēvs bija spiests visu dienu turēt mani uz rokām, un naktī es gulēju lielajā gultā ar tēti un mammu. Pēc visa spriežot, es biju ļoti neglīta un nepanesama. Dažus mēnešus vēlāk, redzot, ka valstī ir maz darba, mans tēvs nolēma doties strādāt uz Sardīniju. Kad viņš aizbrauca uz otru salu, viņš atstāja savu māti ar raudošu mazuli un citu radījumu, kas spārda viņas vēderā.

Kad man bija divdesmit mēneši, piedzima mana māsa Roza. Vārds bija viņa vecmāmiņas no mātes puses. Atšķirībā no Konsetas, Rosa - atkal pēc manas mātes teiktā - bija skaista, baltā un rozā krāsā, brūni mati ierāmēja harmonisku seju, ko rotāja divas skaistas zilas acis: zieds, tāpat kā viņas vārds! Tik ļoti, ka, kad mamma ar Rozu uz rokām devās pie strūklakas pēc ūdens, draugi viņai jautāja, kā iespējams laist pasaulē divas pilnīgi atšķirīgas meitas. - Šī, Rusiņa, jā, tu biji biljards, bet otrs... - Šī, Rosiņa, ir skaista, bet otra... draugi teica ar lūpu grimasēm. Tikmēr šajā situācijā es turpināju būt nemierīgs, it kā nojautu savu pārbaudījumu priekšnojautu, kas, paldies Dievam, tika izturēts, pat ja ne ar rezignāciju.

Lai pastāstītu stāsta turpinājumu, vispirms man jūs jāiepazīstina ar savu tanti Antoniju, īsi sakot, zì 'Ntuoia. Viņa bija manas mātes vecākā māsa, starp abām bija septiņpadsmit gadu starpība. Viņa bija īsa auguma sieviete, kurai acīs krita netīri mati. Viņa novārtā atstātā seja izskatījās vecāka par viņu un tukšajā skatienā bija tikai tik daudz pazemojuma. Divdesmit gados, laulības vecumā, viņa apprecējās ar savu pirmo brālēnu, kas tikko bija atgriezies no darba Sempiones tunelī, kura bija atraitne un kurai bija trīs gadus vecs dēls. Šis vīrietis, mans tēvocis Mišela, tēvocis Mičeri, bija maza auguma vīrietis un izskatījās pēc karaļa Vittorio Emanuele III plebeju kopijas, viņš dzīvoja viņam piederošā mājā ļoti raksturīgā pilsētiņas ielā ar gandrīz divus metrus platiem pakāpieniem. Tā bija skaista māja. Pirmajā stāvā atradās galdnieka darbnīca ar lielu centrālo leti ar skrūvspīlēm, diviem

sienas skapjiem, kur viņš glabāja raspes, kaltus, skapjus, urbjus un urbjus, virpu, ar ko noapaļot viņa uzbūvēto galdu pēdas, un slīpriņu, kas kalpo plakņu un asmeņu asināšanai, malkas plīts ar katliņu līmes sašķidrināšanai, visur sakrauti dēļi, daži pie sienas piestiprināti zāģi, daži veiksmes piekariņi, piemēram, pakavi, kazu ragi un bruņurupuču ādas, īsi sakot, viens no tās vietās, kuras tagad pieder tikai atmiņu pasaulei.

Koka kāpnes veda uz pirmo stāvu, kur bija divas plašas istabas ar keramikas flīzēm, tajos laikos greznība, onkuļa darināta bufete, dīvāns, galds un daži ar rafiju austi krēsli, sava veida dārzeņu virve. No mazā balkona ar skatu uz ielu augusta vidū, kad debesīs uzņemšanas gājiens pacēlās uz abatiju, ar roku varēja pieskarties Madonas vainagotajai galvai. Taču no otrā stāva varēja redzēt Rocca Salvatesta un priekšā, cauri starp mājām, varēja apbrīnot brīnišķīgo kalnu ainavu, kas lēnām stiepās tālāk, aiz zilajām debesīm, līdz sasniedza jūru, kur īpaši vēsajās pavasara dienās, kad nebija miglas, horizonta malā varēja redzēt Vulkānu un pēc tam Lipari, Stromboli un visas pārējās salas: dabas skats, dzirkstoša daudzkrāsaina pastkarte.

Citas kāpnes uzkāpa pirmajā stāvā, kur atradās virtuve un guļamistaba, pirmā ļoti plašā bija aprīkota ar malkas krāsni maizes pagatavošanai un čuguna ogļu plīti ēdiena gatavošanai. Tā neapšaubāmi bija skaista māja, ja neskaita neērtības virtuvē bez izlietnes ar noteku, lai veiktu svarīgākos mājas darbus. Tolaik dažas ērtības vēl nebija iedomājamas. Faktiski ūdens tika ņemts no publiskās strūklakas cinka tvertnē un pēc tam nogādāts otrajā stāvā, kur tas tika ielejams lielā terakotas baseinā trauku mazgāšanai. Tā kā izlietnē nebija notekas, ūdens no baseina tika nogādāts atpakaļ pirmajā stāvā un iemests tualetē. Sieviete tas bija ļoti nogurdinošs darbs. Kalpojošais un pazemojošais stāvoklis līdz visas cilvēka izturības robežai sasniedza kulmināciju vakariņu laikā, kad tantei Antonijai, cienot savu vīru, bija jāēd no tā paša šķīvja, kur viņš bija ēdis iepriekš, un, iespējams, arī krustdēlam. atkārtoja to pašu, bet man par to nav skaidras atmiņas.

Tēvocis Mišels bija tumšs un kašķīgs cilvēks, tikpat strādīgs, cik muļķīgs, viņam sirds vietā bija smilšakmens āmurs. Es nekad neesmu redzējis viņa acīs maiguma vai līdzjūtības mirdzumu pret citiem. Viņa turēja mājās tanti, lai pieskatītu dēlu, viņai bija jāgatavo viņam ēdiens, jārikojas kā viņa kalpone un vienmēr jāsaka jā, jā, jā. Viņš pat nevarēja skatīties uz balkonu, pretējā gadījumā radīsies nepatīkšanas, kamēr gandrīz katru vakaru pēc darba viņš ar draugiem gāja uz krogu dzert.

Viņš atgriezās mājās satriekts, sviedriem noslīcis un ar tik smirdīgu elpu, ka nebija iespējams atrasties viņa tuvumā. Tā vietā mana tante pie eļļas gaismas gaidīja viņu līdz vēlai naktij, pat neēdusi. Kad mazais karalis atgriezās - bieži viņam pat nebija spēka uzkāpt pa kāpnēm -, noguris, viņš pameta sevi uz putekļainā darbagalda un palika tur visu nakti, lai atjēgtos. Tante Antonija, neskatoties ne uz ko, apsedza viņu ar mēteli un mīļi apsēdās viņam blakus, lai līdz rītam uzraudzītu viņu. Tā pagāja gadi, un apmaiņā pret tik lielu uzticību viņa pat nevarēja doties apciemot savus radniekus, lai izvairītos no ainām. Viņš, greizsirdīgs, niecīgs un valdonīgs, gāja viņai pirkt dzelkšņu diegu, ķemmes, matu sprādzes un citas lietas, lai viņa neizietu no mājas. Kad viņus uzaicināja uz kāzu ceremoniju, tēvocis Mišela neatgriezās mājās līdz pēdējam brīdim, un tante Antonija nevarēja doties viena, līdz radniekiem izdevās izsekot viņas vīru. Ik pa laikam izdevās viņu pārlicināt, citreiz viņš ieradās laikā, bet tad, ballītes vidū, pazuda, un tante Antonija, vīlusies un žēl, atgriezās mājās nomākta. Laikam ejot, viņa uzkrāja rūgtumu un skumjas, nespējot izkļūt ne ar vienu, jo viņa bija izolēta, un viņu mocīja nežēlīgas galvassāpes un zobu sāpes, kas viņu mocīja nedēļām ilgi.

Kādu dienu kaimiņš, ļoti labs un dievbijīgs, piezvanīja tēvocim Mišeram un pārmeta viņam visu to slikto izturēšanos, ko viņš licis ciest savai sievai: — Tev būtu jākaunas — viņa uz viņu kļiedza — lai sieviete tā ciestu... Antonijai vajag dabū gaisu, nevajag viņu nošķirt mājās, viņai vajadzētu iet ārā, iet uz misi, doties pie radiem, kā to dara visi kristieši. Galvenokārt viņai jāiet

pastaigāties, tikai tā viņai pāries galvassāpes... - kaimiņiene ieturēja īsu pauzi, tad turpināja sakot: - nepilnu stundu no šejienes, ejot pa mūļu taku, mēs ir neliela zeme un ļoti pieticīga mājiņa ar virtuvi zem jumta un vēl vienu nedaudz mitru istabu, kuru vasarā var izmantot kā guļamistabu. Šajā zemē ir lazdu riekstu augi, vīģes, mandarīni, medus, vīnogas, zizzole, āboli, bumbieri, olīvas, īsi sakot, viss, kas labs no Dieva.

Kā zināms, pēc brāļa nāves man ir jāpieskata tante un es vairs nevaru rūpēties par laukiem, tāpēc izdomāju to pārdot. Kāpēc jūs to nepērkat? Tādā veidā jūsu sievai būtu iespēja elpot labu gaisu... Sākumā onkulis Mišels vilcinājās, bet pēc tam devās ciemos un arī bija pārliecināts to iegādāties. Īsā laikā līgums tika parakstīts un īpašums nonāca viņa. Tā Vittorio Emanuele III līdzinieks, arvien gudrāks un nodevīgāks, ierosināja tantei Antoniju: - tu iemācīsies lasīt vīģes un ļaut tām nožūt. Kad būs jāmazgā drēbes, nokāpsi upē un iegūsi dzeršanai un ēdiena gatavošanai nepieciešamo ūdeni, izrokot smiltīs bedri, lai tās attīrītu.- varētu doties pensijā dzīvot uz laukiem: Strādāšu par galdnieku ģimenes, kas dzīvo tuvējos ciematos San Basilio, Vallancazza, Badiavecchia un Piano Vigna. Būs neērti ziemā, kad upe birst no ūdens, bet es pārvarēšu šo šķērslī. Savukārt jūs varēsiet baudīt laukus. Nolaidusi skatienu, tante Antonija kārtējo reizi izdarīja, kā viņai bija pavēlēts:- Cuomu tu voi, eu fazzu.- Kā gribi, es to darīšu, nabaga meitene paklausīgi atbildēja.

Otrā nodaļa - Ārpus šīs pasaules

1936. gada pavasara sākumā nabaga meitene kopā ar tēvoci Micheri pārcēlās uz Kastrangiju, laukos, netālu no strauta gultnes. Dažādos Badiavecchia, San Basilio un Vallancazza ciematos izplatījās ziņa, ka viņš joprojām ir pieejams, un cilvēki viņu sauca par darbu. Tajos laikos bija paraža, pat ja mūsdienās tas varētu šķist dīvaini, ka, kad vajadzēja galdu, logu, durvis vai drēbju skapi, viņi piezvanīja galdniekam un uzņēma viņu savās mājās: improvizēja viņam darbagaldu un viņi darīja pieejamu nepieciešamo koksni. Tēvocis Mišels atnesa instrumentus un palika uz vietas, līdz darbs tika pabeigts.

Viņi aicināja viņu nocirst koku un atstāja to uz pāris gadiem žūt. Pēc tam koka stumbrs tika piestiprināts pie sienas. Galdnieks turēja zāģi no augšas un palīgs apakšā: "Serra serra mastro lascio che dumè fagimmo a cascia" (Zāģzāģis jeb lielais meistars rīt taisīsim lādi).

Koka stumbrs tika piestiprināts pie sienas. Ar milzīgu zāģi viņi ieguva dēļus un ar tiem uzbūvēja logus, gultas un drēbju skapjus. Lai veiktu šo darbu, viņš piecēlās pulksten 4 un devās ceļā ar savu maisu un adatām. Kad viņš ieradās savās mājās, klienti viņam piedāvāja svaigu pienu ar sīpoliem un maizes gabalu. Pusdienā makaronu šķīvis un siera gabals. Iestājoties krēslai, viņš pārtrauca darbu, un viņi viņam iedeva mājās gatavotu maizi kā pirmo iemaksu pirms rēķina apmaksas svētdien Novarā.

Pagāja daži gadi, un dēls Turillu bija pieaudzis un no pirmavotiem saprata, ka viņš ne par ko pasaulē nedomā pavadīt savu atlikušo mūžu izolēts laukos. Viņš bija apguvis sava tēva amatu, bet vēlējās specializēties un kļūt par skapji. Viņam izdevās pārliecināt savu tēvu nosūtīt viņu uz pilsētu, kur bija iespēja apgūt šo mākslu. Viņš pārcēlās uz Katāniju un pēc divu gadu mācekļa kļuva ļoti labs, viņš jutās gatavs veikt šo darbu, un, tā kā viņam tagad bija deviņpadsmit, viņš domāja, ka ir pienācis laiks izveidot savu ģimeni. Gadiem ilgi viņš bija pazinis ganu meitu un nolēma precēties, taču tas bija pretrunā viņa tēvoča Mičeri vēlmei, kurš būtu vēlējies, lai viņa dēls apprecētu viņa kastas sievieti. Tajos laikos neticami, bet tas bija tā: amatniekam precēt ganu meitu bija liels negods. Pēkšņi starp tēvu un dēlu izcēlās liels konflikts, kas lika Turillu galīgi atrauties no tēva un pamātes. Kopā ar savu jauno ģimeni viņš pameta valsti un pārcēlās uz Komo, kur ar savu darbu nopelnīja bagātību.

Onkuļiem nebija bērnu, tāpēc līdz ar Turilu aiziešanu viņi palika pavisam vieni. Cilvēks, kurš visvairāk cieta no šīs izolācijas, bija tante Antonija, kura visas dienas pavadīja, sarunājoties ar putniem, mušām un odiem, kas zumēja ap viņu. Tajā alā laukos viņam nebija iespējas ne ar vienu runāt. Tikai svarīgos svētkos, piemēram, Ziemassvētkos, Lieldienās vai Madonas Assuntas svētkos augusta vidū, viņš varēja doties uz pilsētu apciemot manu māti. Vienā no šīm vizītēm, ilgu laiku sūdzējusies par savu stāvokli, viņa mātai bildināja: - Dārgā Terēza, es pamanīju, ka tev ir pārāk daudz darāmā ar divām mazām meitenēm, uztici man Koncetū, lai tu būtu brīvāk veltīt sevi mazajam. Es viņu aizvedīšu uz laukiem, kur ir labāks gaiss, un darīšu viņai labu - mamma sākumā nebija pārliecināta, bet pēc tam, kā vienmēr, ņemot vērā viņas viegli nosacītu raksturu, pēc māsas uzstājības viņa piekrita.

Man sākās pārbaudījums. Laikam bija karsta diena, sākās 1938. gada vasara, man bija divi gadiņi un tante atbrauca pēc manis. Auduma somā es ieliku blūzi, divus pārus biksīšu un neapzinoties visu, ko atstāju no mājas. Es biju tik mazs, ka nevarēju saprast, ka mana Via Crucis sāksies tajā

dienā. Mēs sekojām mūļu takai, līdz pēc pusstundas vai pat vairāk nonācām šajā vientuļajā vietā ar ne pārāk mierinošo nosaukumu Castrangia (Cassandra!) gandrīz kā lai pareģotu nelaimi, īsi sakot, nosaukums jau bija vesels plāns, pat ja Tobrīd es to nevarēju apzināties. Vīrs mani sākumā uzņēma labi, tante šad tad nopirka kādu saldumu, lai iepriecinātu un, kad viņa mani pavadīja uz Novaru apciemot mammu, viņa vienmēr uzstājīgi teica, ka nevajag atgriezties mājās, bet labāk uzaugu kopā ar viņu, kura bija viena un ka viņa būs mana māte. Es nevarēju darīt neko citu kā tikai paklausīt.

Tikmēr mans tēvs atgriezās no Sardīnijas, palika tikai nedēļu, lai mana māte paliktu stāvoklī, un atkal aizbrauca. Tas bija 1939. gadā, un nākamajā gadā dzima Antonietta. Joprojām miglaini atceros, ka tante Antonija mani aizveda uz Novaru pie mammas un māsu redzēju pirmo reizi. Es gribēju palikt mājās, lai samīļotu mazo Antonietu, bet mana tante, kas arvien vairāk kontrolēja manu dzīvi, tik stingra kā karavīrs, man teica: - Turnemmu mājās, es tev padarīšu skaistu lietu - (Ejam mājās, es tev uztaisīšu skaistu lelli).

Kad ieradāmies būdā, viņš man rokās ielika pildītu "causitta" ar krāsotām sarkanām, biedējošām acīm. Man palika bail. Tas bija periods, kurā es vienmēr raudāju, jo gribēju atgriezties Novarā pie sava vectēva un mātes, bet tēvoci Antoniju nekādi nevarēja pārliecināt: viņas sirds bija pārakmeņojusies un kurla pret katru manu sūdzību. Pirmajos trīs gados daudz laika pavadījām Kastrangijas lauku mājās, kur nebija dzīvas dvēseles, tikai retu reizi bija manīti atpūtnieki izkaisītās mājās.

Svētdienās mēs devāmies uz ciemu, un es ciemojos pie mammas, mazajām māsām un vectēva no mātes puses. Vectēvs bija jauks cilvēks ar ūsām. Viņš nēsāja sev līdzī šņaucamo kasti, kuru ik pa laikam uzšņauca. Ziemā viņš mani paņēma zem apmetņa un veda uz laukumu, lai iegādātos saldumus un nogaršotu vīnu krodziņā "Sciancaditta" virs slimnīcas. Vakarā atgriezāmies Kastrangijā.

Dažus vakarus onkulis devās uz mēģinājumu ar grupu, kur spēlēja trombonu, tad apstājās krogā iedzert un dzīvs atgriezās laukos. 500 metrus no Kastrangijas viņš sāka saukt "Concettina, 'ntoia...". Pa to laiku mājās tante bija sagatavojusi māla podu, lai uz statīva uzsildītu ūdeni. Pusceļā gatavošanas laikā viņš ielēja kausu ar verdošu ūdeni, iespējams, lai atbrīvotos no vīna. Dzelzs pannā mana tante sagatavoja sīpolu ar tomātiem, lai garšotu makaronus. Sīpols bija nepietiekami izcepies un lika man vemt. "Ēd, citādi es paņemšu siksnu un došu jums līķus...".

Tajos laikos venēciešu izcelsmes sieviete bija Sanbazilio vecmāte. Kad ziemā upe bija plūdi, tēvocis Mišels nesa viņu uz pleca (ciancalea), lai iepirktos Novaras aptiekā. Viņš apstājās mājās un teica: "Antonija, iedod viņai šalli, ir auksti". Nabaga tante, es nezinu, vai viņa saprata, ka ir Mišelas mīļākā.

Man tagad bija pieci gadi, izolēta laukos, ne ar vienu nerunājot, es biju kļuvusi kā savvaļas dzīvnieks. Man bija kauns par visiem. Kad devāties uz Novaru, es paslēpos, jo man bija bail no cilvēkiem. Kaimiņi saprata šīs pārvērtības un tāpēc ieteica onkuļiem mani sūtīt uz bērnudārzu. Par laimi onkuļi bija pārliecināti. Tā nu kādu rītu tante nosūtīja tēvoci Mišelu, lai viņš man nopirka cepumu un ielika to baltajā salmu grozā, ko man bija iedevusi vecmāmiņa no tēva puses. Kopā ar biskvītu viņš ielika svaigu olu. Viņš pavadīja mani uz bērnudārzu, kas atrodas netālu no ciema abatijas. Kad mūķene atvēra durvis, lai mani sagaidītu, es sāku kliegt. Aiz bailēm es nometu grozu uz grīdas, ola saplīsa un atstāja netīrumus pa visu grīdu. Mana tante mani sodīja, spēcīgi pērdama, un aizveda mani atpakaļ mājās. Tā mana pirmā bērnudārza diena kļuva arī par pēdējo.

No laika, kad man bija četri gadi, gadījās, ka onkulis teica: - Koncetina, brauc uz Novaru un atnes man karmieri (trankvilizatorus) pret galvassāpēm. Skrēju pa mūļu taku kā sesks, izbraucu cauri Greko rajonam, reizēm apstājos pie strūklakas, lai veldzētu slāpes, un nonācu aptiekā "du Surcittu".

Viņš, farmaceits, brīnījās un draugiem stāstīja, ka pēc neilga laika es kā zibens dodos uz un no Novaras. Piecu gadu vecumā mani attāli radnieki aizveda uz Barselonu. Tur es ar lielu pārsteigumu pirmo reizi redzēju un klausījos... radio! Mēs arī devāmies uz veikalu, lai nopirktu zirņu krāsas auduma gabalu. Pārdevēja asistente ierosināja: - Nopirkt arī cepuri un balto šalli. Galu galā viņi pārliecinājās, un veikala pārdevēja iedeva divus bezmaksas lūžņus no spīdīgi zila un gaiši zila satīna. Nākamajā dienā mēs aizvedām audumus manai mātei, kura dažu dienu laikā izgatavoja drēbes. Svētdienās jutos kā Novaras marķīžu un baronu meitas.

1941. gada ziemā, kara vidū, mans tēvs, pabeidzis darbu Sardīnijā, kopā ar draugu nolēma meklēt savu laimi kādā ziemeļu pilsētā un dzīvot, atsākot savu veco kurpnieka darbu. Gaisā virmoja sajūta, ka mamma vēlas pievienoties tētim un mani tas tik ļoti traucēja, ka kādu dienu es ielīstu zem viņas gultas, izģērbos un vēroju divus rīsa graudus, topošos sprauslas ar krevelēm, jo mana tante mani nekad nav mazgājis. Viņi vardarbīgi tos man atņēma. Es atceros, ka redzēju asinis, jo biju ievainojis sevi. Es atkal uzvilku audekla kreklu, kas bija vajadzīgs dienu un nakti, pēc tam kleitu, un neviens to nepamanīja.

Māte pirms došanās ceļā centās pamest vectēva māju kārtībā, jo nabaga puisis palika viens. Viņš domāja par elektrisko apgaismojumu uzstādīšanu, kas tolaik bija kungu prerogatīva. Iepriekš "u lusu" lietoja ar eļļu. Tēvoci Mišelu tas satrauca: pēc dažām dienām viņš pēc kārtas izsauca elektriķi un lika viņam ierīkot arī savā mājā apgaismojumu, tāpēc, dodoties uz ciematu, arī es izbaudīju nelielu gaismu uz stāvajām koka kāpnēm. Kad man bija jāiet uz tualeti (latrea), būtībā vienkāršu caurumu, kas atradās pirmajā stāvā aiz viņa laboratorijas, vienmēr blakus bija sakrauti zārki, kurus onkulis uzcēla, lai vajadzības gadījumā būtu gatavs.

1942. gada 1. marta rītā, ģērbies zilā atlasā ar gaiši zilām piedurknēm, kopā ar tēvoci un vectēvu Tori pavadīju mammu un viņas mazās māsas uz pastu Piazza di San Sebastiano, tas ir, jā, uz autobusu, kas viņus nogādātu

Vigliatores dzelzceļa stacijā. Viņas 4 gadus vecā māsa Roza negribēja kāpt augšā, un onkulis, lai viņu pārliecinātu, viņai teica: - ja tu nekāpsi augšā, tu saslimsi - (es tevi piepēršu divreiz).

Es, vecākā, tantes ietekmē, neaizbraucu un paliku Novarā. Es nevarēju beigt raudāt. Es meklēju mierinājumu sava vectēva rokās. Arī viņš palika viens, un tajā dienā es paliku pie viņa, lai uzturētu viņam kompāniju. Pēc apmēram divdesmit dienām pienāca pirmā vēstule no mātes, kas vēstīja par ceļojuma panākumiem. Tētis viņai bija atradis mājīgu dzīvokli ar ūdeni mājā un gāzes plīti, kas viņai bija kaut kas jauns. Turpinot stāstu, nākamajā dienā pēc ierašanās viņa uz māju izsauca frizieri, lai viņai uztaisītu modernu matu griezumam. Ciematā gandrīz visas sievietes valkāja savus garos matus ar tupu. Vārdu sakot, mana mamma pirmo reizi mūžā bija laimīga un apmierināta. Stāsta beigās viņš mani ieteica savai tantei. Viņš noteikti neiedomājās manas ciešanas Kastrangijā.

Nākamajā dienā pēc mūsu aizbraukšanas tante Antonija mani aizveda atpakaļ uz laukiem un lika vīram nopirkt man pirmās klases grāmatu, lai iemācītu rakstīt, lai es varētu oktobrī apmeklēt otro klasi, nevis pirmo. Nabaga es: es vairs nevarēju spēlēt, bet man bija jātērē laiks, rakstot izsoles un numurus. Ik pa laikam skolotāja šķērsoja Kastrangiju, atgriežoties no Sanbazilio, kur viņa mācīja. Viņu sauca Marija, viņa bija kapteiņa meita, kuru pazina viņas tante. Viņš piedāvāja viņai glāzi ūdens. Tikmēr es viņai parādīju piezīmju grāmatiņu un viņa mani samīļoja. Viņa izņēma no somas sarkanu zīmuli un uzrakstīja "labi darīts". Kāds prieks, kāda laime redzēt sevi slavējam, kas man ir neparasts. Ar katru dienu kļuva melnholiskāka, lūdzu, lai aizved mani pie tēva onkuļiem un vecvecākiem, bet tante teica, ka nevajag.

Viņš baidījās, ka es varētu viņiem pastāstīt, kā mani ārstē un baro. Patiesībā mazai meitenei, kurai bija jāaug un jāattīstās, ar ēdienu nepietika: no rīta man iedeva gabaliņu cietas maizes ar sieru, pusdienlaikā – tomātu salātus un divas olīvas. Vakarā, kad tur bija viņas vīrs, tante Antonija

pagatavoja makaronus ar improvizētu mērci, kuras pamatā bija neapstrādāts sīpols. Un, ja es to neēdu, es riskēju iegūt daudz sitienu. Dažādībai dažos vakaros viņš vārīja makaronus un pupiņas vai tādu kā mīkstu, mīkstu polentu. Tikai Ziemassvētkos, Jaunajā gadā, karnevālā un Lieldienās viņi nogalināja vistu vai trusi. Janvārī viņi nogalināja cūku, no kuras ieguva pikanto salami un speķi, taču tie bija jāēd pa pilienam, pretējā gadījumā ar tiem nepietiks visam gadam. Ik pa brīdim onkulis svētdienās nopirka kādu netīru spārnu, kas man pat tagad, tikai par to domājot, riebjas, vai pētersīļa zaram uzritinātas zarnas, ķemmīšgliemenes, kuras pēc tam tika ceptas. Tie visi bija lēti ēdieni, jo, pēc viņu domām, mums nevajadzētu būt izšķērdīgiem kā mūsu vecvecāki, un viņi man atkātoja: - Redzi, viņiem vienmēr ir pilnas pannas ar desām un zivīm, viņi ēd un dzer. Mums jāturas tālāk no šiem cilvēkiem - viņi teica -. Mani onkuļi baidījās, ka citi radnieki pārlicinās mani uzstāt uz pievienošanas manai mātei un tēvam kontinentā. Viņi tik ļoti centās panākt, lai es viņus ienīstu, ka dažreiz, viņus satiekot, es uzliku rokas uz acīm, lai tās neredzētu.

Bija pienācis septembris un man bija jākārtoto iestājeksāmeni otrajā klasē. Onkuļi mani aizveda uz ciemu, viņi konsultējās ar sētnieku, lai viņš uzmana mani, skolotāju, kas man būs otrajā klasē, un eksāmenu komisijas skolotāju. Viņi visi atnesa olas kā dāvanu, lai nodrošinātu manu paaugstinājumu. Man nekad nav bijusi saskarsme ar tiem cilvēkiem, klasē bija vairāki divvietīgi koka galdi ar tintnīcām. Kopā ar mani bija citas meitenes, kas kārtoja labošanas eksāmenus. Viņi lika man atrisināt saskaitīšanas un atņemšanas uzdevumus uz tāfeles. Gan tintnīcas, gan tāfele man bija pilnīgi jaunas. Es no bailēm un mulsuma kratījos kā lapa, nezināju, kā atrisināt operācijas, jo tante Antonija man bija iemācījusi tikai rakstīt ciparus no viena līdz desmit. Pēc tam viņi man palūdza uzrakstīt teikumu, nedaudz padomājot piezīmju grāmatiņā, bet es nezināju, ar ko sākt. Kad šīs nekārtības bija beigušās, sētnieks mani aizveda mājās. Tante viņai jautāja, kā gājis ieskaitē, un sētniece atbildēja, ka nav izdevies īpaši labi, bet galīgais spriedums ir skolotāju ziņā.

Pārsteidzoši, ka rezultāts bija pozitīvs un tiku uzņemta otrajā klasē: biju gatava iet uz skolu, bet radās priekšauta problēma. Tēvocis Mišela iepriekšējā dienā bija devies uz veikalu un nopirka melna auduma paliekas. Tante Antonija man vienas dienas laikā uztaisīja formu. Mapes iegādei bija nepieciešams vairāk naudas. Maniem onkuļiem bija nauda, bet viņi bija aizrāvušies ar taupītšanu, tāpēc viņš, skopais, darīja visu iespējamo un uztaisīja man saplākšņa mapi ar loga klipsi. Viņi man pat pildspalvu nenopirka. Mans onkulis tādu uzcēla ar plānu koka gabalu, kura galā bija piestiprināts nazis. Viņi nevarēja aizstāt abas piezīmju grāmatiņas un zīmuli, un nācās tos iegādāties. 1942. gada 1. oktobrī tante mani pavadīja uz skolu. Vispirms viņa devās uz podestā, lai lūgtu dzimšanas apliecību, ko skola prasīja, jo es gāju ārpus klases. Skolotāja bija laipnības pilna un mani sirsnīgi uzņēma, bet es no viņas baidījos, iespējams, tāpēc, ka viņas labās rokas vietā viņai bija gumijas protēze, kas notika bērnībā tēva makaronu fabrikā. Man tika iedalīta vieta pirmajās rindās. Mani jaunie ceļabiedri, kuri mani nebija redzējuši gadu iepriekš, mani ieintrigēti par manu klātbūtni, savā starpā murmināja: - Kāpēc tas izraisa sicca-sicca? - (Kas ir šī kalsna meitene?). Biju ļoti iebiedēta un kauns, nevarēju atvērt muti un pat neatbildēju uz jautājumiem, ko skolotāja man mīļi uzdeva.

Es biju mežonīgs bērns, un man nebija drosmes lūgt, lai izietu urinēt, un reiz es pats urinēju. Tāpēc, kad es atgriezos mājās, tante mani piekāva, jo viņai bija jāmazgā mana kleita, kas tik un tā neizzūtu nākamajā dienā. Gāja dienas un katru reizi atkārtojās tas pats. Skolotāja, kura par to uzzināja dienas vidū, mani aizsūtīja uz tualeti, bet dažreiz viņa aizmirsā un es to paņēmu atpakaļ uz sevi. Klasesbiedri mani ignorēja un izvairījās, it kā es būtu mēra nomocīts, un pat nemēģināja ar mani draudzēties.

Viņi pazina viens otru, jo satikās ciemā, savukārt man bija jāiet gandrīz stunda, lai tiktu līdz mājai laukos, un tāpēc nebija iespējas ar viņiem draudzēties. Onkuļi ieradās pilsētā tikai svētdienās, lai satiktos ar draugiem un kopā ar viņiem pavadītu dažas laimīgas stundas pie vīna pudeles. Bet

lielāko daļu laika tante palika mājās, lai saņemtu darba pasūtījumus savam vīram. Sešu gadu vecumā es gāju pa garo kalnu mūļu trasi. Pusceļā apstājos, lai nolasītu vijolišu pušķi, ko ieskauj lapas, ko piedāvāt skolotājam.

Es ierados skolā nogurusi. Pēc pusdienlaika es atgriezos laukos, ko pavadīja apdullinoša cikāžu čivināšana un dedzinoša saule, nesatiekot nevienu dzīvu dvēseli.

Es ieslēdzos tajā būdā un paliku viena, lai fantazētu ar sevi tajā mazāk nekā rāmajā atmosfērā, kur tante pret mani kļūst arvien stingrāka. Tēvocis, kad pabeidza darbu, gandrīz vienmēr piestāja pie kroga un atgriezās mājās vēlu vakarā, vienmēr piedzēries. Reizēm viņš, būdams nogurdinošāks nekā parasti, apmaldījās un neatgriezās mājās. Tante un daži kaimiņi nakts vidū devās viņu meklēt pa straumi ar laternu gaismu. Kad viņi atrada viņu sabrukušu uz zemes, viņi pārlicināja viņu doties mājās.

Tikmēr skolā neko labu nevarēju izdarīt. Pirmā ceturkšņa beigās skolotājs izdalīja atskaites kartītes, tad ar fašistu zīmotnēm un diemžēl ar visiem nepietiekamajiem priekšmetiem: mana atskaites karte bija visnabadzīgākā klasē. Lai iedrošinātu savu tanti, es viņai teicu, ka arī pārējās atskaites kartītes ir līdzīgas manai, un tante gandrīz paņēma ēsmu. Tā dienu no dienas es ieguvu drosmi viena pati un klasē mēģināju sadraudzēties ar dažiem klasesbiedriem. Es gribēju viņiem tuvoties, bet viņi mani izslēdza no savām sarunām, iespējams, tāpēc, ka viņu acīs es biju nabaga lauku meitene.

Trešā nodaļa - Spēles uz smiltīm

Gados, kas pavadīti vientulībā Kastrangijā, laiks nepagāja, jo vienīgais, ko varēja darīt, bija klausīties putnu čivināšanu visas dienas garumā un vasarā apdullinošo cikāžu čivināšanu, kad no jūras ielīda siroks. pa strauta līkloču taku un aizdedzināja ieleju. Lauku dzīvnieki bija mani draugi. Tāpēc es pavadīju savu laiku, fantazējot. Es veidoju savu pasauli, sākot no figūrām, kas man parādījās uz debesu fona vai starp koku zariem: savvaļas dzīvnieki, kas runāja, bruņinieki, kurus es sarindoju uz Headsaver Rock malas, un tad ar savu burvju spēki Es liku viņiem krist, es skatījos tos iznīcina bailes. Tad es pārvērtu Klinti par pūķi, kas pēkšņi atdalījās no kalna un, augstu lidojot, izplatīja šausmas visā laukos. Es pārveidoju mākoņus, kas kļuva par lidojošām laivām un ceļoju pa debesīm, domājot doties tālāk par tālo jūru, kur mani gaidīja mamma un manas māsas. Krabji, kas iznāca no strauta ūdens un uzbriest, līdz pārvērtās par gigantiskiem dzīvniekiem, kas, ejot straumē, pat izrāva augus ar saknēm.

Reizēm atcerējos tantes Antonijas nepatīkamo seju. Viņa mani nemīlēja, nemīlēja un es viņu ienīdu: mamma mani bija uzticējusi savai mātai, bet arī apsolījusi, ka kādu dienu nāks un paņems: tāpēc es bieži kāpu kokos, skenēja apvārsni, cerēdams redzēt viņu ierodamies balta zirga mugurā kopā ar manu tēvu. Tuvējos ciematos San Basilio un Vallancazza visi vīrieši

bija devušies prom. Palika tikai sievietes, bērni un dažī veci cilvēki. Tie bija klusi ciemati, kurus dzīve tik tikko neskāra. Laiks bija apstājies un cilvēki ticēja, ka viss mainīsies, ka kādu dienu, kad karš būs beidzies, civilizācija triumfāli ieies tajā izkaisīto, mirušo un nestabilo māju barā. Man būtu gribējies, lai man būtu draugi, zinātu, ka neesmu viena un pamesta, lai varētu būt pasargāta, zinātu, ka varu patverties tā vai cita cilvēka mājās. Man pat nebija tiesību teikt, ka esmu bez ģimenes, ka mani vecāki atrodas tālu jūras pretējā krastā, aiz tās bezgalīgās ziluma, ka starp mani un viņiem ir kā augsts un neizbraucams kalns. Tā vietā es biju spiests dzīvot kopā ar savu tanti, kura pret mani slikti izturējās. Kad es par to domāju un ieraudzīju viņu parādāmies, viņa mani aizkaitināja ar šo spalīgo un brutālo balsi. Balss, kas likta kliegt, kliegt, apvainot un aizskart.

Pat dzīvnieki baidījās no viņa balss. Tikai kopā ar vīru viņa nolaida cekuls, un viņas balss skaļums pilnībā mainījās, pārvēršoties aitas blēdīšanā. Mana tante domāja, ka maza meitene nav spējīga saprast, kas notiek viņai apkārt. Es ne tikai visu sapratu, bet turklāt neklusēju vai pasīvi. Tā bija pastāvīga cīņa. Nebeidzama un nogurdinoša cīņa. Ik pa laikam domāju par nākotni: viņa bija veca un bezpalīdzīga, es biju jauna un stipra, taču, neskatoties uz visu, es pret viņu nebūtu izturējies slikti, tas nebija manā dabā.

Reizēm es pietuvojos upei, kur atradu cilvēkus, kas iet mazgāt drēbes, mazgāt, tas ir, viņi mazgāja palagus un segas, vispirms visu iemērcot pelnos. Vai arī tad, kad pēc cirpšanas perioda atnāca mazgāt aitas vilnu un žāvēja saulē, lai balinātu un pēc tam piebāztu gultu matračus. Es devos savākt pārslas, kas palika starp akmeņiem krastā un apģērbu ar tām savu lupatu lelli. Kad nezināju, ko darīt, sāku celt akmeņus strauta krastā, meklējot vēžus, prasmīgi āķēju tos ar pirkstiem virs galvas, lai viņu nagi nesaspiestu pirkstus. Es tos aizvedu mājās un vakarā, kad tante iekūra uguni, es tos apcepu un ēdu: man tās bija īpašas vakariņas. Reizēm krabju vietā, tiklīdz akmens tika pacelts, ar vertikālu lēcienu uz augšu šāvās mazas pārbiedētas vardītes, liekot man bailēs lēkt. Es domāju, ka viņi ir mani rotaļu

biedri, un dažreiz es pat nožēloju, ka man bija jāiet prom, atstājot viņus vienus tumsā visu nakti. Kad vakarā man bija jāatgriežas mājās, es skali saucu onkuli Mišelu, izmantojot atbalsi, kas radās ielejā. Reizēm vasarās, kad Skardino ģimene dzīvoja mājā tālāk ielejā, es devos pie viņiem ciemos. Es spēlēju ar Mimmu, kura bija jaunākā no brāļiem.

Dumjš mēdza lellēm būvēt krēslus un galdus. Cik jauki bija pavadīt dažas stundas kompānijā. No rīta man zvanīja, kad devās uz otru upes krastu pēc piena. Viņiem bija spainis, ko piepildīt, "Concettina" bija apmierināts, redzot, ka viņš to slauc. Govju saimniece Micca a Cappellea par mani apžēloja un piedāvāja pusglāzi. Manas tantes mājā pienu redzējām divas reizes gadā: kad viņa gatavoja cepumus un Lieldienās, kad gatavoja baložus ar krāsainu gredzenveida olu. Kad piens uzvārījās, es nosmelju katru pēdējo tā gabaliņu. Lauku mājas istabā atradās onkuļa gulta, ja to varētu saukt par gultu, ar dēļiem, kas uzlikti uz diviem dzelzs estakādes ar salmu matraci, jo zirga astru viņi bija atstājuši Novarā. Nācās gulēt uz salmu matrača, kam virsū bija tikai veca militārā sega, taukaina un nobružāta. Es gāju gulēt ar audekla kreklu, kuru valkāju pat pa dienu bez biksītēm. Nav iespējams aprakstīt saaukstēšanos, ko es cietu katru nakti. Kad lija lietus, bija jānovieto konteineri, lai savāktu ūdeni, kas nokļuva no jumta. Ja man vajadzēja urinēt naktī, man bija jāiziet no mājas un jādara tas netālu no pakāpiena. Ja es nesaprastu, kāpēc es sapņoju, un es to daru uz salmu matrača, no rītiem arī paņemt daudz sitienu. Tante Antonija arī devās gulēt, valkājot to pašu kreklu, ko izmantoja dienas laikā, kamēr onkulis Mišela saritinājās tāpat kā viņa māte.

Gulēšanas ceremonija notika pēc ierastā rituāla: vispirms aizgāju gulēt, tad pienāca tantes kārtā, tad onkulis novilka bikses un svītraino audekla apakšveļu. Ar diezgan vaļīgo kreklu, ko valkāja pa dienu, viņš devās uz gultas pusi un izslēdza eļļas lampu, kas bija novietota uz galda pie sienas. Es, kas biju nerātns, izlikos, ka neskatos, un tik un tā palūrēju: kad viņš noliecās, lai nodzēstu liesmu, es redzēju viņa siluetu projicējamies uz

sienas kā ķīniešu ēnu ar ding-donu, kas karājās. – Ak, cik jauki! – viņš teica, jo viss izdzertais vīns viņu padarīja tik karstu. Blakus viņu gultai bija divi vāciņi, tas ir, divi lieli niedru grozi, kuros viņi glabāja žāvētās vīģes. Viņi tos pārklāja ar netīrām un taukainām lupatām, un uz pēdējām bija tēvoča tīrā apakšveļa. Kastē pie manas gultas viņi glabāja maizi un šalli, ko viņi aplika man ap galvu, kad es gāju uz skolu ziemā, manu apakšveļu un manas tantes. Es tos izmantoju tikai svētdienās, kad gājām uz misi Novarā. Onkuļi teica, ka laukos nevajag valkāt, jo mēs tos nodilsim bezjēdzīgi.

Janvārī viņi nogalināja cūku. Viņi pagatavoja dažas desiņas un sāļja speķi. Izvārtītās pēdas tika konservētas terakotas katlā, kas iegremdēts speķos. Tās parasti ēda maijā kopā ar svaigām pupiņām, jo tradicionāli tās agrāk nevarēja ēst. Reiz, tas bija aprīlis, es par to pajautāju savai tantei, jo biju ļoti izsalkusi un nezināju, ko ēst ar maizi. Mana tante sāka kliegt, ka esmu palikusi traka. Kādu dienu, kad es atgriezos no skolas, es satiku Ofēliju ar viņas māsu pa mūļu trasi. Viņi bija zaudējuši māti un kopā ar tēvu bija atgriezušies no Francijas.

Viņi bija daudz bālāki par mani, es apžēloju viņus un teicu: nāciet iekšā, kur es dzīvoju, mana tante šobrīd ņem ūdeni, cepeškrāsnī ir katls ar ēdienu, ņemiet to, pabarojieties, bet tad nevienam neko nesaki.- Viņi man pateicās un, izsalkuma vadīti, bez vilcināšanās sekoja manam padomam. Maijā, kad onkuļi bija izvārtījuši pupiņas, viņi gāja pēc cūkas pēdām un tā vietā atrada tikai katliņu ar speķi: dabiski domājot, ka tas esmu es, daudzas dienas trakoja pret mani, lai es maksātu. Toreiz es jutos ļoti lepns, jo pirmo reizi man bija patīkama sajūta, ka esmu uzvarējis lielā cīņā pret viņu alkātību. Higiēnas trūkuma dēļ blusas netraucēti valdīja visā mājā. Viņi naktī man dzelza kaklu, un tante katru vakaru smērēja mani ar olīveļļu, lai blusas nesūktu manas asinis. No rīta mans kakls izskatījās kā nokrāsots. Tāpat kā tantei, arī man bija utis, neesmu pieradusi mazgāt galvu. Toties tante manus matus mēdza saritināt un smērēt ar ūdeni un cukuru, lai tie būtu ievēdoti.

Savukārt mani klasesbiedri vienmēr bija tīri. Pat nabadzīgākais no viņiem nebija tik netīrs kā es. Arī skolotājs pielika savu ieguldījumu marginalizācijas darbā, nostumjot mani no visiem līdz pēdējam galdam. Mans ķermenis bija neapprakstāmi netīrs. Viņi mani mazgāja upē reizi gadā, par godu Ferragosto svētkiem, kas ir vissvarīgākie pilsētā. Reiz, domājot par mammu, man bija kādi septiņi gadi, es iekritu cepeškrāsns vārošajos pelnos. Apdedzināju labo roku un tante mani neveda pie ārsta, bet katru dienu ārstēja ar zālītēm. Man bija divi burbuļi, kas līdzīgi divām baložu olām, es kļiedzu no sāpēm, bet viņa nekad nekustējās. Es izskatījos tā, it kā mani grauza peles.

Es brīnumainā kārtā atguvos pēc pāris mēnešiem, un man joprojām ir tā pazīmes. Skolas laikā, kad kādu svētdienu biju uz balkona, maza meitene, kas nāca lejā, man jautāja, vai es nevēlos iet ar viņu uz Vincenzinas jaunkundzes katehisma stundu. Es nezināju, kas tas ir, jo tante mani veda uz misi tikai svarīgākajos svētkos, nesapratu, kāda jēga iet uz baznīcu. Pretī mūsu mājai dzīvoja priesteris tēvs Buemi, taču es viņu satiku ļoti reti un negribīgi uz viņu paskatījos. Tante man atkārtoja ad nauseam: "Ja tu ar viņu runāsi, tas priesteris tev izgriezīs mēli." Tomēr es palūdzu un negaidīti saņēmu atļauju apmeklēt katehisma stundas. Tādā vidē es uzreiz jutos ērti. Jaunkundze man iedeva bukletu un avīzi. Es izjutu milzīgu prieku, dzirdot par Jēzu. Kādu dienu viņš man teica, ka sagatavos mani pirmajai Komūnijai. Es par to runāju mājās, un viņi man teica, ka esmu vēl pārāk jauna. Es melodama atbildēju, ka visas grupas meitenes to būtu darījušas. Patiesībā tie jau bija apstiprināti, tomēr es un jaunā dāma palikām vienisprātis un noteicām datumu ar Sannikolas priesteri: Corpus Christi dienu.

Radās problēma ar balto kleitu, bet kāds tantei paziņoja, ka mūķenes to īrē. Pienāca ilgi gaidītā diena: no rīta viņš mani pavadīja uz baznīcu gavēni. Viņa domāja, ka citas meitenes ir tur, jo viņa nekad nebija uzņēmusies iniciatīvu sazināties ar katehisma dāmu. Sapratusi, ka esmu viena, viņa mani apvainoja: "Melis, rupjš." Arī mans skolotājs tajā rītā bija misē kopā ar citiem cilvēkiem. Dažas klātesošās sievietes viņu nomierināja. Atbrauca

priesteris un paņēma mani aiz rokas un aizveda uz sakristeju uz grēksūdzi. Viņš man teica skaistus vārdus, kādus es vēl nebiju dzirdējis. Man šķita, ka lidoju uz debesīm un teicu sev: "Tā nav taisnība, ka priesteri griež mēles, gluži pretēji, viņi zina, kā saprast mazas meitenes ciešanas." Ja varētu, es būtu viņu apskāvusi un noskūpstījusi ar prieku.

Viņš lika man pateikt piecas Sveicināta Marija kā grēku nožēlu, un es atgriezos savā vietā. Tante man uzreiz jautāja, ko es teicu priesterim, ka es tik ilgi tur uzturējos, un es teicu: - Jaunkundze man iemācīja, ka grēksūdze ir noslēpums. - Jā, bet tev tas man jāsaka pirmo reizi, - uzstāja harpija. Nevar būt. Bija mise, Komūnija un izejot piespieda mani noskūpstīt onkuļa roku un teikt: "Lūdzu, svētī mani". Sāku ar vectēvu, vienmēr tā pati frāze, tad abraukāju visus radus. Tante Gaetana man iedeva bukletu. Es biju izsalcis, bet neviens man nepiedāvāja ēst. Parasti, kad ceremonija bija beigusies, bija ierasts doties uz bāru pēc granīta ar cepumiem, taču tos pārņēma taupības mānija: pusdienlaikā ēdām makaronu šķīvi un pēcpusdienā devāmies pie fotogrāfa, jo radi ieteica atsūtīt mammas fotogrāfiju.

Biju beidzis otro klasi un nokārtoju ar ļoti zemām atzīmēm. Togad mums visu vasaru bija jāpaliek laukos. Es iebildu: - Vismaz svētdienās man jāiet

uz misi un jāapciemo vectēvs, kurš ir viens. Viņš bija ļoti labs cilvēks, cieta no astmas. Meita viņu atstāja novārtā daļēji nolaidības dēļ, daļēji tāpēc, ka viņu nosacīja vīrs, kurš vienmēr bija dusmīgs uz kaimiņiem, radiem un sievastēvu.

Es aiznesu veļu izmazgāt un aiznesu slepus tantei no Mišeljo, citādi radīsies nepatīkšanas. Viņš pat nejuta mīlestību pret savu tēvu: kādu dienu viena no viņa pusmāsām ieradās Kastrangijā, lai pastāstītu, ka viņš ir miris. "Ja tu neaiziesi, es tev iesitīšu pa dupsi," viņš viņai teica.

Kad ciematā notika ballīte, mūzikas grupas dalībniekiem piedāvāja "pezzo duro" - saldējumu, ko tā sauca tā īpašās konsistences dēļ. Tēvocis Mišel, nekad nebija skaidrs, vai tāpēc, ka viņam tas nepatika, vai tāpēc, ka viņš bija pamudināts uz neparastu dāsnuma žestu, redzot mani garām, viņš man sauca: "Koncetina, nāc un paņem saldējumu." Un tāpēc es izmantoju iespēju šajās retajās reizēs izbaudīt kaut ko labu.

Pirms kāda laika doktors Kosentino no Baceno man atgādināja kādu detaļu, kas bija pazudusi atmiņā. Kamēr grupa spēlēja pilsētas ielās, bērni mēģināja pievienoties parādei. Bet, lai attaisnotu savu klātbūtni, bija nepieciešams "pazīt" biedru. Lai to pierādītu, viņš ielika roku jakas kabatā. Tādā veidā es sekoju savam tēvocim Mišelam, savukārt Džanni Kozentino, pamatskolas skolotāja dēls un bez tēva, turēja roku bandas vadoņa kabatā.

Kara vidū Novarā sāka krist dažas bumbas. Visi aizbēga un daži paziņas patvērās Kastrangijā pie mums. Man tā bija ballīte, jo varēju būt kompānijā. Ik pa brīdim varēja dzirdēt šrapneļa svilpienu. Pienākusi arī traģiskā ziņa, ka Orlando konditorejas saimnieces dēlu saplosījis spridzeklis. Māte Domodosolā, būdama ceturtā stāvoklī, palika viena ar Rozu un Antonietu. Mans tētis tika izsaukts atpakaļ uz Sicīliju, lai viņš kļūtu par Bersagliere. Dažus mēnešus pēc aiziešanas viņš uzzināja, ka viņa māte ir dzemdējusi

mazu meitenīti vārdā Emma un ka viņam ir iespēja atgriezties mājās, jo bija paredzēts, ka viņš ar četriem bērniem būs atbrīvots no nodokļa.

Diemžēl, kad viņš ieradās Domodosolā, viņš atrada rūgtu pārsteigumu: Emma pēc 12 dienām bija pārstājusi dzīvot. Pēc divām dienām viņam bija jāatgriežas frontē. Dažus mēnešus vēlāk — tas bija nenoteiktības un nestabilitātes periods pēc 8. septembra — viņam izdevās izbēgt no militārā dienesta un atgriezās Novarā, lai gaidītu kara beigas, lai pievienotos mātei. Viņš atvēra nelielu kurpnieku veikalu. Katru dienu es braucu pie viņa. Kautrīgs, bet gudrs savam vecumam, man bija intuīcija, ka tētis gatavojas gulēt ar precētu sievieti, bet ar militāru vīru. Kādu dienu es iegāju kasē Bertolami laukuma kalnup ielā. Cilvēks no blakus veikala tērzēja ar tēti. Es uzsitu ar rādītājpirkstu un vidējo pirkstu, lai izvilktu acis savam tēvam, kurš krāpa manu māti. Kaimiņam izdevās mani noturēt, kamēr tētis smaidot teica: “Rādies ar savām lietām”. 44. gadā piedzima tumšmatains zēns, tāds kā viņš...

Badiavecchia viņa vectēvs no tēva puses saslima ar kuņģa vēzi. Es saņēmu tantes atļauju iet pie viņa. Es bieži nācu lejā no Kastrangijas un gāju gar upi. Es atceros viņu gultā, mierīgu. Vecmāmiņa joprojām bija aizņemta ar veikalu un varēja tam veltīt maz laika. Viņa ielika viņam rokā olīvu zaru, lai padzītu mušas, bet viņam kļuva sliktāk un vairs nebija spēka, un es tās padzinu no viņa. 1944. gada 2. novembrī 66 gadu vecumā viņš lidoja uz debesīm. Tētis joprojām bija Sicīlijā. Bērēs piedalījās arī viņa onkuļi.

Ik pa laikam saņēmu kādas vēstules no mammas. 45. gadā tētis atgriezās Domodosolā, un 46. gadā piedzima mans brālis Džuzepe.

Ceturtā nodaļa – Eļļa, zirnekļu tīkli un ļaunā acs

Visā pasaulē plosījās karš, sakari bija apgrūtināti, un mēs vairs neko nedzirdējām no mātes. Par laimi, mans tēvs tika atsaukts uz Sicīliju Bersaglieri korpusā, un, kad viņam bija dažas brīvības dienas, viņš ieradās pie manis ciemos. Kara dēļ laukos bija daudz cilvēku. Pārvietotie cilvēki parasti uzturējās piecpadsmit dienas, bet tad pilsētai draudēja bombardēšana, un viņi deva priekšroku palikt laukos visu gadu.

Šad un tad es patvēros pie tiem cilvēkiem. Bija ģimene ar četriem bērniem, kuri vienmēr bija labā noskaņojumā, lai gan viņiem trūka ēdiena. Es redzēju savu onkuļu alkātību, kuriem bija tik daudz žāvētu vīgu un nevienam tās nedeva: paņēmu jauku sauju un slepus atnesu viņiem. Es saglabāju dažas pupiņas, ko viņi man iedeva brokastīs. Pat cieta maize: šķēle, ko mana tante ielika man kabatā pirms došanās uz skolu, es dalījos ar tiem bērniem, un apmaiņā viņi man iedeva papīru, uz kura rakstīt, viņi lika man spēlēt šūpolēs, un viens no viņiem uzbūvēja rotaļlietas, krēslus un leļļu gultas, kuras viņa uzdāvināja man un savai mazajai mātai, savukārt vecākā māsa mums izgatavoja lupatu lelles.

Reizēm gadījās, ka es nokāpu upē, kur apkārtnes sievietes gāja mazgāt savas drēbes ar pelniem, un es tur stāvēju un brīnījos skatījos uz uguni, kas tika iekurta, lai sildītu ūdeni traukā, kas tika pacelts ar diviem lieliem akmeņiem.. Es nekad neredzēju, ka mana tante veica šīs operācijas. Viņš

gandrīz nekad nemazgājās vai gāja uz upi, kad neviena nebija, lai neatklātu savas taukainās un ļoti netīrās drēbes.

Citreiz novēroju sievietes, kas mājās austu linu divas vai trīs dienas klāja uz akmeņiem. Viņi to saslapināja un žāvēja zem svelmes saules, līdz tas kļuva balts. Mana tante vienmēr mani sauca mājās, bet es izlikos, ka nedzirdu. Arī viņas vedekla kara laikā ar mazu meitenīti bija atgriezies no Turīnas. Aiz cieņas pret savu padēlu Salvatori pret viņu izturējās kā pret karalieni. Tajā laikā viņi palika ciematā, un tante šim gadījumam izņēma smaržīgās ziepes, veļas dvieļus, trauku žāvētāju, galdautu un salvetes, lai atstātu labu iespaidu. Tā vietā pret mani izturējās kā pret kalpu, sūtīja kārtot lietas un atnest ūdeni no strūklakas, jo sūtīt ciemiņu bija negods.

Pienāca Ziemassvētki, un pēc ziemeļu paražas no rīta līgavai meitai uzdāvināja skaistu dāvanu no Jēzus mazuļa: skaistu katlu un apakšstasīšu komplektu lelei. Es priecājos par viņu, bet tajā pašā laikā es pārplūdu no dusmām, jo tādas lietas ar mani nekad nebija notikušas. Es kļuvi arvien vājāks un vājāks. Bija vīnogas, bet bēdas tās ēst: tās bija jāspiež pēc vīna. Varēja ēst tikai kaimiņiem nozagto. Lazdu rieksti tika savākti, bet lai tos pārdotu. Dažus ēdu slepus kā vāveres mežā. Mani onkuļi pienu pirka tikai Ziemassvētkos un Lieldienās, lai pagatavotu cepumus, un es to nosmeļēju ar tējkaroti, kamēr tas vārījās. Tante man reti gatavoja ceptas olas. Es bieži cerēju, ka viņa man to uzceps: - Noliksim malā, kad mums būs un olu dēšana paiet garām (viņš bija jauns vīrietis no Mesīnas, kurš staigāja pa laukiem, vācot olas un nododot tās kā svaigas) var tos pārdot un saņemt naudu -. Viņš divus mēnešus vāca olas un pēc tam pārdeva.

Mesīnas iedzīvotājiem, kuri nopirka olas, iespējams, rokās bija cālis. Vīģes bija jāmalko, tikai dažas varēja apēst, pārējās lika saulītē žūt, lai pārdotu vai iekonservētu ziemai. Oktobra mēnesī vakarā tapa skaisti kastaņi. Ja palika pāri nolibītie, onkulis tās atstāja uz galda mazajā istabā (nevis uz šķīvja, bet uz paklājiņa, kas ieziests ar eļļu, kas pilēja no lampas) un no rīta, kad piecēlās plkst. četras, lai dotos uz darbu, viņš mani pamodināja un

pasniedza man kastaņus un teica: "Tu paēd brokastis". Es paklausīju un ēdu tos aiz izsalkuma, bet tie garšoja pēc eļļas un neizbēgami man sāpēja vēders. Onkulis lielījās apkārt: - Es mīlu savu brāļameitu, es viņai pat kastaņus gatavoju, kad vēl ir vēla nakts -. Patiesībā mana tēvoča acīs bija naidis. Reizēm tās bija dzeltenas, ugunīgi sarkanas, kad viņš sadusmojās: pat mazas, šīs acis iebruka viņa sejā. Tie bija mazi un dziļi kā šauri caurumi, no kuriem plūda naidis. Tikmēr triumfēja dizentērija un tārpis. Ik pa brīdim tante man iedeva pa tējkarotei eļļas. Tas attur tārpus, viņa nomurmināja, lai pārlicinātu sevi... tad viņa sāka ar "prichentu": - Mazzai un vermu gruossu quennu ìa pagana, ùa u mazzu chi sugnu all Christian. Vai pirmdien jūs dzirdat, vai otrdien jūs dzirdat, vai trešdien jūs dzirdat, vai ceturtdien jūs dzirdat, vai Vinardì jūs dzirdat, vai Sabutu jūs dzirdat, matteia du jurnu of Easter u viermu sturdudu a tierra casca.-

(Es pagānu gados nogalināju resnu tārpu un tagad nogalinu viņu kā kristieti. Lielajā pirmdienā, lielajā otrdienā, lielajā trešdienā, lielajā ceturtdienā, lielā piektdienā, lielā sestdienā, Lieldienu dienas rītā apdullinātais tārps nokrīt zemē).

Es nezinu, kā es izdzīvoju.

Šeit mēs atveram iekavas.

Pagāja daudzi gadi, un man sāpēja vēders. Gāju taisīt rentgenu ar telpas izmēra aparātiem. Viņi man iedeva baltu papīru, lai redzētu, vai nav čūlu. Diemžēl neko nevarēja redzēt. Radiologs teica, ka tas ir gastrīts, un iedeva man dažus atvieglojošus līdzekļus, lai mazinātu sāpes. Es nonācu līdz vietai, kad nevarēju sasmelt ne karoti ūdens. Man bija kādi piecdesmit gadi. Paolo, Armando draugs no Pjačencas, ierosināja mani aizvest pie speciālista. Viņš arī ieradās pie doktora Mazzeo. Gastroskopijas instruments nevarēja iekļūt tālāk par kaklu. "Es nezinu, kā glābt šo sievieti," sacīja ārsts, "piloruss ir aizvērts." Visi cilvēki, kuriem tika veikta gastroskopija, izgāja no telpas savām kājām. Es uz nestuvēm ar IV. Ārsts

man izrakstīja divus mēnešus spēcīgu ārstēšanu. Kad atgriezos instruments joprojām neizturēja. Vēl viens vēl spēcīgāks līdzeklis trīs mēnešu garumā.

Piecus mēnešus pēc pirmās vizītes instruments sāka izlauzties cauri pīloram. — Brīnums! teica doktors Mazzeo. Kad caurule tika izņemta, viņš man uzdeva daudz jautājumu, lai saprastu, vai tā ir iedzimta vai izraisīta. Es sāku raudāt: "Varbūt tā bija eļļa, ko Zizi man šad un tad iedeva par tārpiem." Ārsts iebāza rokas matos: "Eļļa? Un tu vēl esi dzīvs!". Turpinot ārstēšanu, es ik pa laikam atkārtāju gastrokopiju.

Pateicoties ārstam Mazzeo, kurš izglāba manu dzīvību, tagad pēc gadiem es varu baudīt ēdienu tikai ar dažām ierobežojošām zālēm.

Kad viņai kāds zvanīja no balkona, tantei galva griezās. Pēc tam viņi ieteica viņai tukšā dūšā izdzert nelielu glāzi ferokvīna. Viņa pārlicināja savu vīru to nopirkt un no rīta iedeva arī man glāzi.

Turklāt tajā mājā valdīja arī mānīcība. Tēvocim vienmēr sāpēja galva no izdzertā vīna, taču, pēc viņa teiktā, cēlonis bija kāda ļauna acs. Sievai vajadzēja viņu atvairīt: viņa paņēma šķīvi ar ūdeni, ielēja nedaudz sāls un eļļas pilienu un tad sāka ar prichentu pret galvassāpēm: - Oglu biridittu, oglu santissimu, nāc uz šo māju un padzen šo. morocchiu, oglu biriditto, izkāp un padzen šo mammuku... (Svētītā eļļa, svētākā eļļa, ieej šajā mājā un dzenies prom šo ļauno aci, svētītā eļļa, stipries un dzen prom šo velnu...).

Šī svētītās eļļas vieta, izpletoties, atvairīja, pēc viņu domām, ļauno aci. Neilgi pēc tam četros istabas stūros tika apšļakstīts ūdens, un viņa galvassāpes pārgāja.

Lai dziedētu brūces, zirnekļu tīklus apvienoja ar eļļu un nelielu gaļas gabalu, lai pagatavotu buljonu. Viņi teica, ka šis šausminošais maisījums bija nekļūdīgs! No rīta viņi man iedeva glāzi ūdens ar magnēziju. Pēc brīža,

visu drebuļojot, nācās iziet aukstumā, lai atbrīvotos. Kad es atguvos, viņi mani aizsūtīja pie sievietes, kura veica burvju trikus: viņa nomērīja mani no galvas līdz kājām ar auklu un manas horizontālās rokas ar to pašu. Ja kāda gabala trūka, tas novērsa nāvi šajā gadā.

Pat ja onkuļi savā veidā ticēja Dievam, svētajiem, Madonai. Katru gadu 8. septembrī viņi kājām devās uz Tindari, apmēram četrdesmit kilometru attālumā no pilsētas Melnajai Madonnai veltīto svētnīcu. Jau no piecu gadu vecuma man bija jāveic šī grēku nožēla.

Par godu svētceļojumiem uz Tindari svētnīcu dienu iepriekš tante no lupatām izgatavoja cappini (čības). Onkulis precīzi devās medībās un atveda mājās vienu vai divus savvaļas trušus, lai pagatavotu ēdienu. Lai atstātu labu iespaidu, tante gatavoja arī pildītus baklažānus. Viņš paskatījās spogulī un notīrīja seju ar lupatiņu. Tobrīd dziesma “Where is zazà, my beauty” bija modē, un man radās ieradums to saukt par “zizi”.

Uz Tindari izbraucām ap vienpadsmitiem vakarā, lai ierastos rītausmā. Noguris un trausluma dēļ pārguris, es daudzas reizes prasīju svaigu ūdeni, taču viņi to nepirka no stendiem kā visi pārējie nogurušie: viņi stāvēja rindā pie vienīgās strūklakas, kas atradās netālu no baznīcas, no kuras plūda karstais ūdens. tas nepalīdzēja nomierināt karstumu. Saskaņā ar tradīciju viņi nopirka aunazirņus, pupiņas un cannellini pupiņas, pēc tam devās uz misi, lūdza Madinūzu un izbraucot satika savus ciema biedrus un manus radniekus no tēva puses. Pusdienā devāmies ēst zem apkārt esošajiem olīvkokiem. Žēl, ka biju tik noguris, patiesībā tajā dienā vienmēr bija ēstgribu ēdiens, lai atstātu labu iespaidu draugu priekšā. Pusdienās bija cepeškrāsni vārīts savvaļas trusis, kuru onkulis pāris vakarus iepriekš vienmēr gāja medīt, pildīti baklažāni un pipari, vīnogas un paštaisīti cepumi. Lai atgrieztos mājās, draugi paņēma transportu: automašīnu vai zirgu pajūgus. Noskatījos, jau samierinājos ar atgriešanos kājām. Tikai tad, ja bija onkulis, varēju atļauties jāt ar zirgu, citādi bija sāpīgi.

Piektā nodaļa - Pūces

Joprojām par reliģiju, jo mans tēvocis bija brālības biedrs, viņiem bija pienākums atzīties un sazināties Pūpolsvētdienā San Giorgio baznīcā. Ceremonija notika piecos no rīta, priesteris vispirms kapelā izsūdzēja visus vīriešus, pēc tam devās uz sieviešu grēksūdzi.

Kad pienāca kārta tantei, kura bija uzvilkusi lielu melnu šalli, viņa pielika apģērba gabalu pie restēm, lai pēc iespējas vairāk aizsegtos: šķita, ka viņai jāieelpo kumelītes. Viņš atzinās un tad: - Tagad tava kārta, - viņš man teica. Lai gan es gribēju gada laikā atzīties, es nevarēju. Tante man aizrādīja: "Nevajag ņirgāties par Kungu, pietiek ar vienu reizi gadā, citādi tu neesi cienīgs uzņemt saimnieku, jo vari grēkot pat ar acīm."

Ap deviņiem Sv.Mise, dievgalds un tūlīt mājās. Kā parasti, niecīgu iemeslu dēļ tēvocis sāka lamāties un viņai sākās nervozs klepus. Gadījās neapprakstāmas ainas: ja todien kādam vajadzēja, tad nevarēja nospļauties, citādi izmetīs Kungu no mutes. Ja nelaime notika, viņš paņēma krūzes vāku, iesplāva tajā un vēlreiz dzēra šķidrumu ar ūdeni un cukuru. Klusajā nedēļā cilvēki uzturējās pilsētā pat naktī, lai apmeklētu mūka rīkotos vakara sprediķus. Ceturtdien tika gatavots kolombs, dažādu formu biskvīta mīkla ar cieti vārītām olām, kas vārītas ar ūdeni un toksisku krāsvielu anellu. Lielajā piektdienā gavēņa rītā apskatījām visas ar kviešu asniem izrotātās baznīcas, pēc tam norijām trīs mazmeitas lapas (ārstniecības augs ar intensīvu smaržu), kas garantēja labsajūtu visam gadam.

Jums nebija jāstrādā dienas laikā, lai nesavainotu krustā sisto Jēzu, ja jūs uzšūtu adatu, tas iedzeltu, ja redzat, ka pastāv risks savainot ķermeni utt. Tajā dienā, ko es darīju, es pat nesisitu, citādi Jēzus raudātu. Sestdien pulksten vienpadsmitos bija Miera un augšāmcelšanās mise. Visi bērni nesa baložus, lai saņemtu priesteru svētību un pēc tam to ēstu. Es nekad neesmu varējusi atņemt šo gandarījumu, jo man bija jāsaņem balodis ar divām olām skolas braucienam, kas tika organizēts otrdien pēc Lieldienām. Man bija jāpiedāvā skolotājam ola. Lieldienu dienā man nopirka mazu jēru no karaliskajiem makaroniem, mazāko, lai neiztērētu pārāk daudz. Onkulis bija tik skops, ka apspīdināja kurpes ar sodrējiem no pannas, kas izveidojās uz uguns. Ja mana tante zināja, ka viņš beidz darbu un viņi par to maksā, viņa man ieteica: "Pajautā savam onkulim, vai viņš atnesa naudu."

Viņai un man gandrīz nācās viņu dievināt kā divus mazus vergus, līdz viņš aizkustināja un iedeva desmit liras viņai un piecas man. Es nevarēju iztērēt savu naudu, jo tā bija paredzēta krājkasītei. Reiz es teicu tantei, ka gribu spēlēt loteriju. Viņa piekrita, jo cerēja uzvarēt. Manējais bija meli. Patiesībā es arī jutos traucēta ģērbšanās jomā, salīdzinot ar klasesbiedriem: viņiem bija svārki, bet tantei tie nepatika, un es biju spiesta valkāt pilnas kleitas. Viņiem visiem bija baltas, brūnas vai zilas kokvilnas ceļgalu zeķes, man nācās iztikt ar zeķēm, kuras viņa darināja oranžā krāsā, kas maksāja lētāk nekā pārējās. Nēsāju tās virs ceļgala, balstoties ar elastīgo saiti, bet lielākā problēma bija tā, ka bez pēdas tie sniedzās līdz potītei. Virs tā es valkāju pāris īsas zeķes ar aprocēm. Es jau biju pietiekami atstumts, un man arī bija jāizceļas ar savu apģērbu. Ar piecām lirām biju plānojis nopirkt pieklājīgāku zeķu pāri, ko vilkšu no rīta pirms ieiešanas klasē. Veikals tajā dienā bija slēgts. Es nevarēju doties mājās ar naudu, jo mana tante to būtu atradusi. Es izdomāju tos paslēpt zem akmens gar mūļu taku. Naktī lija lietus un, būdami no papīra, tie pilnībā izjuka, kā es sapratu nākamajā rītā, kad devos tos atnest.

Pagāja piecpadsmīt dienas, un tante man jautāja, vai esmu laimējusi loterijā. Pat tad es nebiju godīgs un teicu jā. Tā nauda nekad nepienāca. Lielajā piektdienā, gājienā par godu Sāpju Dievmātei, tiekoties ar skolotāju, viņš lūdza viņai paskaidrojumu. Es miru no kauna. Dabiski, ka viņa visu nezināja, tāpēc es saņēmu divas plaukas no tantes zem viņas bargā skatiena. Es vienmēr gāju skolā labprāt, bet ar vājām sekmēm. Neviens mani nesaprata un vienmēr tiku paaugstināts, pateicoties ieteikumiem, tāpēc mamma bija mierīga, ka vienmēr lika mācīties. Man bija labi tikai ar kaķi, līdz kādu dienu piedzēries onkulis atgriezās no pilsētas ar kādu kūku un dzīvnieks paņēma gabalu, lai pabarotos. Paņēmis karavīru atstāto musketi, viņš to nogalināja atklātos laukos. Tā man bija liela vilšanās.

Kulšanas laikā devos salasīt kaimiņu sētā atstātos kviešu un miežu graudus, ieliku maisā un aizvedu uz Tindaras kundzes dzirnavām upē. Pēc tam es aizvedu miltus uz Novaru savas mātes māsīcai, kura, būdama atraitne ar diviem maziem bērniem, no rīta gāja mežā vākt malku un aizdedzināja krāsni, lai pagatavotu maizi tiem, kas viņai atnesa miltus, nopelnot naudu un nedaudz maizes bērniem.

Septembrī, kad vīģes bija nogatavojušās, es uzkāpu augos un salasīju garšīgos augļus, ievietojot tos niedru grozos, kas izkārti ar āķi no zariem. Vīģes tika sagrieztas un atstātas žūt saulē uz nojumes. Pēc dažām dienām tie kļuva sausi. Stādītos lielos grozos tos ēda ziemā. Šajos skaistajos laikos kaltētās vīģes gatavot ieradās kaimiņiene no laukiem Marijas kundze. Es bieži braucu pie viņas ciemos. Viņa bija daudzu bērnu māte. Viens no viņiem, Karmelo, bija epilepsijas slimnieks. Ik pa brīdim viņš vairs nebija atrodams. Satrauktā māte devās viņu meklēt un es gandrīz jautri pavadīju viņu.

Kad es mācījos piektajā klasē, skolotāja lūdza mūs informēt mūsu vecākus, ka viņa mūs aizvedīs uz kino, lai noskatītos filmu "Mazais Alpinis". Onkuļi: "Tu neej tos atkritumus skatīties." Pretī esošā priestera brāļadēls

bija dzirdējis: "Tev viņa jāsūta, es arī viņu neesmu redzējis." Tad viņi tika aizkustināti, un es varēju doties.

No mammas bija atnākusi paciņa ar saldumiem. Dažus biju atvedusi uz skolu. Tas bija bada laiks un pat saldumu trūka. Manas skolotājas māsa mācīja ceturtajā klasē, kamēr es mācījos piektajā klasē. Viņa lūdza saldumus mazai meitenei, kas bija nabadzīgāka par mani un kura bija slima, un es tos visus atstāju viņai.

1945. gadā mans tēvs atgriezās Domodosolā. Es viņu atkal redzēju 1946. gada aprīlī un kopā ar viņu bija mana māte, kas gaidīja bērnu.

Es pavadīju kopā ar saviem vecākiem apmēram desmit laimīgas dienas. Es bieži devos apciemot savus vecvecākus un onkuļus, tāpēc ēdu, cik gribēju, un dzēru daudz gāzētos dzērienus no savas vecmāmiņas, kura tos pārdeva. Beigās mana māte gribēja mani paņemt līdzī uz Itālijas ziemeļiem, bet tante, kas vienmēr bija nepatiesa un savtīga, pārliecināja viņu atstāt mani pie sevis. Es mācījos piektajā klasē un vienmēr cīnījos ar savu trauslumu. Eksāmenu dienās pienāca ziņa par mazā brāļa piedzimšanu. Pilnīgi priecīga, bet tajā pašā laikā skumja, es raudāju no prieka un sāpēm. Varbūt šī iemesla dēļ skolotājs mani paaugstināja, lai gan es nebiju pavērusi muti eksāmenu laikā. Togad viņi ciematā izveidoja vidusskolas nodaļu, un gandrīz visi mani klasesbiedri bija gatavojušies iestājeksāmeniem, lai tajā iekļūtu. Man nebija nekādu iespēju: onkuļi bija pārliecināti, ka šāda veida skolā mācās tikai pūces. Patiesībā, kad viņi pabeidza vidusskolu, viņiem bija jādodas uz Mesīnu, lai iegūtu maģistra grādu. Maniem vecākiem bija jādomā par naudas nosūtīšanu grāmatām, viņi nebūtu izdevuši nekādus izdevumus. Es turpināju raudāt, jo gribēju turpināt studijas. Pēc tam viņi man piedāvāja iespēju iestāties divu gadu profesionālajā kursā, kas ir tāda kā ļoti slikta vidusskola, kas ilgst divus gadus. Tur gāja visnabadzīgākie cilvēki, katrā ziņā piekritu. Staigājot uz priekšu un atpakaļ, no rīta un pēcpusdienā es apmeklēju kursu. Skola bija jauka: kašķīgākie vīrieši pacēla rokas pret direktoru, kurš mācīja matemātiku, viņi klupināja arī itāļu

un franču skolotājus. Meitenēm tika mācīti mājsaimniecības darbi, vīriem - lauksaimniecības zināšanas. Patiesībā mēs vispār neko neiemācījāmies. Mana peļņa bija laba, jo esmu kautrīgs un ar lielu slāpes pēc mācībām.

Pirms mācību gada beigām skolotāji mūs bija sagatavojuši labdarības teātrim. Man nācās parādīties ģērbtam kā ielas eži. Tur bija tēvoča cepure, šorti trūka. Kad es teicu savai tantei, viņa iesaucās: "Tu esi muļķis, ka liek obligācijas." Es nezaudēju drosmi: devos pie friziera sievas Lizas, lai lūgtu aizņemties dēla bikses. Tāpēc izrādes vakarā es ģērbos kā ielu eži, starp daudziem aplausiem un manu onkuļu izmisumu, kuri bija klāt šajā gadījumā.

Diemžēl pagāja pat tie divi gadi, un es uz visiem laikiem pabeidzu skolu, domājot, ka esmu palikusi tikpat nezinoša kā un vairāk nekā iepriekš.

Sestā nodaļa – lūdzu, piedod man (Zvaigžņu gaisma)

Man bija divpadsmit gadi, kad augustā pie manis ieradās mamma ar tēti un mazo brāli, kurus redzēju pirmo reizi. Redzot viņa mazo sejiņu, es biju laimīga, un es atceros to dienu kā vienu no labākajām manā dzīvē. Vecāki bija apņēmības pilni mani paņemt līdzī, lai atgrieztos skolā, taču tante jau neskaitāmo reizi viņus atturēja no domas: viņa sūtīs mani par šuvēju ar cerībām labi apgūt šo amatu. Un tā tas notika, pret manu gribu. Mani vecāki aizgāja, un es paliku Sicīlijā kā idiots. Kopš tā laika man nebija miera un vienmēr raudāju slepenībā. Onkuļi teica, ka mani vecāki noteikti nebūtu mani tā mīlējuši, ka viņi mani audzinājuši kā meitu (meita noteikti būtu pārdzīvojusi tādas pašas sāpes kā es). Kādu dienu mana tante devās pie labākās šuvējas pilsētā, kur arī mana māte bija apguvusi šo amatu, lai pajautātu, vai viņa mani pieņems darbā. Šuvēja atbildēja, ka viņai jau ir astoņas meitenes un nevar palielināt skaitu. Nākamajā dienā tante atnesa viņai olas, lai viņu pārliecinātu, un viņa teica: - Atnāc pēc mēneša, iespējams, kāds no mācekļiem dodas uz Turīnu un tavai brāļameitai paliek brīva vieta. Punktuāli pēc mēneša tante mani aizsūtīja uz laboratoriju. Jaunkundze, kura nebija garāka par pusotru metru, mani sagaidīja: „Labi, es tevi aizvedīšu, jo man tevis žēl, es domāju, ka tu labprātāk atnāktu pie manis, nevis paliktu laukos. ar savu tanti.” Viņš nebija pilnīgi nepareizi, tā domādams. Nākamajā dienā astoņos es ierados. "Sāc slaucīt laboratoriju,"

viņš man teica, "tad tu izmazgāsi grīdu." Stāsts man sāka smirdēt. Es ķēros pie tīrīšanas, cik vien labi varēju. Man bija mazs augums, man bija divpadsmit gadi, bet es izskatījos astoņus.

Es nezināju, kā mazgāt grīdu: laukos tā bija no akmens un ciematā, kur bija flīzes, tante nekad to nemazgāja, lai nenolietotu. Centos darīt visu iespējamo, bet šuvēja mani nosauca par dupsi, jo nebiju labi nomazgājusies. Deviņos ieradās strādnieki un sāka interesēties par jauno lietu (mazu meiteni). Viņi visi skatījās uz mani ar žēlumu. Es dzirdēju viņu runas un biju apstulbis, nezinot svarīgākās dzīves lietas. Šad un tad man iedeva kādus šuvējas darbus, lietas, kuras man nepatika darīt, vienmēr rūgta par to, ka nevarēju mācīties. Dienai bija arī pozitīvā puse: pusdienlaikā, kad nebija jāatgriežas laukos, mierīgi paēdu mājās, uzklāju salveti uz galda, sakārtoju glāzi, ūdens pudeli un šķīvi. Īsāk sakot, ēst gabaliņu cietas maizes un siera man patika klāt galdu kā visiem parastajiem cilvēkiem. Pēc pusdienām devos pie kaimiņienes, kura bija deviņus gadus vecāka par mani un bija šuvēja. Viņa palīdzēja man atvērt acis uz manu naivumu. Viņas māte, māsa ar ziloņa kājām un vēl viens invalīds dzīvoja kopā ar viņu.

Dažreiz viņi mani aicināja iedzert zupas bļodu. Šuvēja lūdza, lai palīdzu izšūt krustdūrienu bērnu drēbēs. Reiz mani piemeklēja skumju krīze un atstāju darbu pusdarītu. Citreiz aiz spīta izņēmu pelnus no skapja un sēju gar kāpņu telpu. Viņi teica: "Kas tur ir? Vai es saslimšu slimību?" Beigās viņi mani saprata un piedeva.

Dažreiz es gāju pie Antoniano bērnu nama mūķenēm, lai spēlētu ar bāreņiem. Es viņus nedaudz apskaužu, jo viņi dzīvoja savas dienas kārtībā. Viņi ēda ar vienmēr kārtīgi klātu galdu, tad spēlējās un visbeidzot noteiktos laikos veltīja sevi Dieva dievbijībai, lūdzoties. Es nodomāju: - Viņiem paveicās, viņiem vairs nav vecāku un tomēr viņi labi sadzīvo ar mūķenēm, kamēr man ir vecāki, bet esmu spiests dzīvot kopā ar šiem onkuļu lāčiem. Viņiem nezinot, lai izvairītos no vēlākas garlaicīgas pratināšanas, šad un tad

devos ciemos pie kādas tēva tantes, kas dzīvoja ciemā. Es lūdzu viņai naudu, lai nosūtītu vēstuli saviem vecākiem, lūdzot, lai viņi ņem mani līdzi.

Katra gada novembrī viņi mani aizveda uz Sant'Ugo gadatirgu, kas notika Piano Vigna. Šajā vietā vecvecāki no tēva puses ierīkoja šķūnīti, kur gatavoja grilētu gaļu un desiņas, kuras pārdeva kopā ar glāzi vīna. Man tā bija iespēja būt kopā ar maniem radniekiem no tēva puses, nogaršot labu gaļu un iedzert krāsainu gāzēto gāzi, paskatīties uz stendiem, kuros pārdod brazierus, laternas, māla traukus, kvartus un bumbāelli.

Nākamajā dienā mēs atkal devāmies uz Badia Vecchia uz Sant'Ugo svētkiem, masu, nelielu gājienu un pēc tam atkal uz manu vecvecāku veikalu, kas man piedāvāja desu, maizi un soda, kas tika izlieta no mazas pudeles, kas noslēgta ar bumbu. pie iekšējā.

Reiz pirms Ziemassvētkiem bijām uz Mesīnu uz 3 dienām. Mēs gulējām pie radnieka. Man viņa mazliet nepatika: viņa stāstīja onkuļiem, ka tirgū nozaga olas kādam zemniekam, novēršot viņas uzmanību. Es katehismā biju iemācījies, ka nedrīkst zagt. Vakarā devāmies ar meitu pie kāda kunga, kurš taisīja statujas. Lai būtu dāsns, onkuļi man iedeva naudu, lai tās nopirktu. Uz ietaukotā Castrangia galda es varēju uzbūvēt dzimšanas ainas. Ar sparģeļu zariem un dažām kokvilnas pārslām izveidoju būdu. Vakarā izbaudīju divu sveču atmosfēru, kas radītas ar eļļā samērcētām valriekstu čaumalām un auklas gabalu blakus Jēzus mazulim. Arī tēvocis Mišels novērtēja ideju un gribēja mani apbalvot: "Ntoia, nomizo divus opuncijas bumbierus", un mana tante devās tos dabūt zem savas gultas, kur tās tika turētas.

Kad apstājos gulēt Novarā viena, Ziemassvētku novēnā kopā ar kaimiņieni Antonietu devos uz dievkalpojumu, kas notika 5 no rīta Annunziata baznīcā. Baznīcas aizmugurē sakriste sagādāja krēslus par maksu. Mēs tos atvedām no mājām. Atpakaļceļā apciemojām Karolīnu, inženiera mazgātāju, kura jau agri no rīta strādāja zem kāpnēm. Toreiz viņa jau bija devusies smelt ūdeni

no San Francisco strūklakas ar lielām kvartām, piepildīt koka vannu. Viņš teica: "Caūsi, pagaidi šeit, es paskatīšos, vai kungiem pagājušajā naktī nav palikuši cepumi, lai jūs varētu paēst brokastis." Viņš gandrīz nekad neatgriezās tukšām rokām. Es uzaicināju Antonietu nākt klāt, un mēs aizdedzinājām cepeškrāsni. Kad Karolīna nevarēja atrast neko citu, ko ēst, es devos uz virtuvi, lai paņemtu gabaliņu cietas maizes un glāzi "bumbaello" ūdens. Apstājāties līdz 8, lai taisītu salvetes, tad atvadījāties: es devos uz darbnīcu, Antonietta devās uz savu māju palīdzēt mātei, jo viņa bija vienīgā meita ar 8 brāļiem.

Novarā vien es jutos kā pilsonis. Kad es devos ciemos pie vectēva Turi, es iztīrīju viņam logus, un viņš man iedeva "srea" (dzeramnaudu). Aizgāju pirkt nagu laku. Nopirku arī šķīdinātāju, lai to noņemtu, kad nojautu, ka satikšu onkuļus. Es izmantoju talku kā pulveri. Ak, kādu dienu es to atstāju uz sejas un izgāju cauri savām nepatikšanām, pļaukām un apvainojumiem. "Kur jūs ņemāt naudu par tiem atkritumiem?" Un es teicu: "Vai jūs neredzat, ka tie ir milti?". Tikmēr kaimiņi bija pārcēlušies uz citu apkaimi. Kādu dienu viņi uzaicināja mani doties uz cirku. "Man nav naudas..." es teicu. Viņi man tos aizdeva. Pēcpusdienā jūrnieki uz laboratoriju, lai izbaudītu šovu: pērtiķi uz trapeces, bērni uz maziem zirgiem, ziloņi, klauni, vēl neredzētas lietas. Diemžēl man bija jāsaņem 8 liras.

Pēc dažām dienām, kad es devos uz Kastrangiju, Sansalvatorā satiku skolasbiedra māti ar pilnu maisu ar dārzeniņiem, kas bija nopirkti no zemniekiem. Viņš man jautāja, vai es nevaru atgriezties pilsētā (tā laika mentalitātes dēļ viņam bija kauns doties uz laukumu ar savu somu!). Es piekritu, domājot ar dzeramnaudu nopelnīt. Diemžēl, ar grūtībām sasniegusi savu māju, viņa mani apbalvoja ar četriem zemesriekstiem. Es nezaudēju drosmi. Es nopelnīju liru, pārdodot salveti kādai dāmai no Fantinas. Es uzbūvēju kartona Pinokio ar kājām un rokām, kas tika kustinātas ar auklu. Daži bērni tos iegādājās par dažiem centiem. Vēl viena ideja: saulesbrilles nabaga bērniem. Es meklēju caurspīdīgus krāsainus konfekšu papīrus

batoniņu priekšā. Ar cukurpapīru izgriezu rāmi un varēju atgūt citus centus. Pēc diviem mēnešiem man izdevās atdot 8 liras.

Vectēvs, neskatoties uz lielo vecumu, astmu un trūci, kas viņam bija kopš piecu gadu vecuma, laukos centās novērst uzmanību, jo meita gandrīz nekad negāja pie viņa ciemos. Divos vasaras mēnešos, kad vedekla ieradās no Mesīnas, viņam bija labi: viņa mazgāja viņam drēbes un apgriezta māju otrādi, lai iztīrītu to no visa, kas bija sakrājies gada laikā.

Kad mēs satikāmies, viņš man teica: "Tava tante ir negods, tu nevari likt nabagam vecim tā mocīties netīrībā." Vakarā aizgāju ziņot, bet tante pārmeta svaini: - Viņa ir pilsoņe, pati var domāt, ko grib -. Un es atbildēju: "Tev taisnība, es esmu redzējis, kā jūs veicat tīrīšanu: jūs pat nomazgājāt pisuāru ar skābi, un tas atkal kļuva spīdīgs." Šajā brīdī viņš man iedeva plauku, jo par šīm lietām nevajadzētu runāt un man bija riebums.

Kādu dienu vectēvs man iedeva naudu, un es nopirku dziesmu grāmatu, par kuru runāja meitenes darbnīcā. Kādu laiku man izdevās to noslēpt, bet vienu vakaru man nebija laika un onkulis, pamanījis, sāka bļautīties: - Pat šī neglītā miskaste, tagad tu kļūsti par kausli -. Pēc šiem vārdiem es iemetu to viņam sejā, pirms viņš to izdarīja. Viņš pazaudēja manu sacelšanos, novilkā man bikšu jostu un sāka mani vardarbīgi sist. Man bija apmēram trīspadsmit gadu, un tā bija vienīgā reize, kad viņš teica savai sievai: - Es dzirdēju, ka kāda dāma dodas uz Itālijas ziemeļiem, pavadiet savu brāļameitu uz ciemu un nosūtiet viņu kopā ar saviem vecākiem. Tajā brīdī es jutos laimīga, pat aizmirsu sāpes par pārņemtajiem sitieniem, tad gāju un domīgi apsēdos zālītē. Es nodomāju, ka sāka iestāties tumsa, kad nakts ēnas iefiltrējās koku zaros un no upes nāca viegls auksts vējš.

Es atspiedos pret valriekstu koku un aizmigu skatoties uz mākoņiem. Es daudz sapņoju, daudz krāsainu sapņu. Viegls vējiņš glāstīja manu seju. Es atvēru acis un dīvainā kārtā man patika tā vieta, kuru vienmēr biju ienīda, un pirmo reizi ar izbrīnu sapratu, ka to apgaismo tikai zvaigžņu gaisma. Es ļāvu

sev nonākt šajā pamestības stāvoklī, es atkal sapņoju. Laime kā noslēpumains šķidrums pilienu pa pilienam ieplūda manā mazajā būtnē. Es nebiju mīļš bērns. Manas kājas bija saburzītas, jo tās bija staigājušas pa strauta asajiem oļiem, bet viss mans ķermenis un pat dvēsele tagad bija pieradusi nīst visu, kas varētu šķist salds un maigs. Bet es atzīstu, ka tas īsais miegs tajā vakarā bija brīnišķīgs, un es to vairs neatradu. Varbūt tāpēc es to joprojām atceros. Pēkšņi man uz pleca uzlika roka, atbrauca tante Antonija un savā veidā mani pēkšņi pamodināja: "Ejam mājās. Kad ieradīsimies, tu noskūpstīsi onkulim roku un pateiksi - lūdzu piedod -". Un tā arī bija.

Tajā vakarā es gāju gulēt trīcdama, tonakt nevarēju aizmigt un pavadīju stundas izmisīgā dienas gaidās. Ja es ieslīstu miegā, nemanot, es pēkšņi satriektu it kā no zvana vai apziņas grūdieniem, kas prasīja man būt nomodā un sāpēt un nedeva man atelpu. Atlikušo laiku pavadīju ar atvērtām acīm, rūpīgi pārbaudot briesmoņus, ko nakts tumsa vilka uz sienām, un, bez spēka neko darīt, raudāju un raudāju. Bet tas nebija skumjš sauciens, tas bija kaut kas cits, ko es nevarēju uztvert. Nākamajā dienā es negāju uz laboratoriju, jo mans ķermenis izskatījās pēc kartes, bija tik sasists. Es atgriezos tikai pēc nedēļas, kad pazīmes sāka izgaist.

Septītā nodaļa - Emīlija

Svētdienas pēcpusdienā ar dažiem draugiem devos uz bērnu namu: kāda mūķene mums jauki izskaidroja Evaņģēliju ar dažiem atbilstošiem jokiem. Kāds prieks laimīgi pavadīt šo stundu. Kādu dienu viņš mums teica, ka Mesīnas bīskaps ieradīsies oktobrī uz lestiprināšanas svētkiem.

- Paceliet roku, ja vēlaties šo Sakramentu, lai es varu to paziņot arhipriesteram monsinjoram Salvatore Abbadessa. - Nezinādama, ko darīt, es kautrīgi pacēlu roku. Dažas dienas vēlāk es teicu zizī. Viņa samulsa: mums bija jāmeklē krustmāte. Es viņai bildināju pastnieka meitu Rīnas jaunkundzi, jaunu skolotāju. Kā mēs varam viņam pajautāt? Nākamajā dienā mēs devāmies uz viņas māju un viņa piekrita. 1948. gada 9. oktobrī pēcpusdienā kopā ar draugiem devos uz Mātes baznīcu, lai grēksūdze. Nākamajā dienā no rīta devos uz krustmātes māju, kura man uzdāvināja filigrānu rokassprādzi, kas bija austa ar mazām sirsnīņām. Es sāku priecāties. 11 mēs devāmies uz baznīcu. Atbrauca bīskaps un sāka celebrēt Svēto Misi. Intervālā ierindojāmies centrālajā navā un pa vienam viņš mūs apstiprināja. Kad mise bija beigusies, onkuļi krustmātei pat kafiju nepiedāvāja. Viņi tikai sveicināja viņu, vienkārši nosaucot viņu par "commare".

Atceros, ka bērniībā, kad atgriezāmies no Kastrangijas, pirms ierašanās ciemā tur atradās kapela, kas bija veltīta Pestītājam. Zizī uz brīdi apstājās un skaļā balsī teica "ak mātes, ak mātes...". Es domāju, ka tā ir lūgšana. Kad kļuvu vecāks, sapratu, ka viņš tā vietā sauc savu mirušo māti, jo

kapsēta atradās tieši virs kapličas. Es nekad nebiju apmeklējis kapsētu, jo zizi pat negāja uz svēto svētkiem. Es zināju, ka tajā gadījumā cilvēki pirka ziedus no Sinjorino jaunkundzes vietā, ko sauca par "Fusadello", un gandrīz gājienā devās izrotāt savu tuvinieku kapu. Reiz es ierosināju zizi: "Kāpēc mēs neaizejam apmeklēt arī tavas mātes kapu?".

Viņa atbildēja, ka nožēlos. – Ir bezjēdzīgi piesaukt "mātes - mātes", ja nevēlaties viņai atnest pat ziedu. – Pēc šiem vārdiem viņš gandrīz sakustējās. Mēs devāmies uz Fussadello nopirkt krizantēmas. Visu svēto dienā gāju zvanīt vectēvam Turi, lai aizved mūs uz "māmiņu" kapiem, man vecmāmiņu Rosu. Mans vectēvs nesen bija licis to kapu pārbūvēt, jo kara laikā vienīgais kapsētā nokritušais spridzeklis to bija iznīcinājis.

Lai gan es lepojos, ka uzvarēju vēl vienu kauju, manas domas dienu un nakti bija kopā ar vecākiem. Es mēģināju novērst uzmanību, kad biju laboratorijā. Man sāka patikt šūšana: sagatavoju vati plecu polsteriem, izpūtu ogļu gludekli. Kad gludeklis bija karsts, lielās meitenes gludināja gabalus, lai izgatavotu drēbes. Lai tas būtu saspringts, apakšmalā tika ievietoti atsvari, kas iešūti starp divām lentēm. Gāju tos pirkt no krusttēva, kurš pārdeva šautenes materiālu. Tās bija granulas, kuras man vajadzēja saplacināt ar āmuru. Reizēm pat saplacināju pirkstus... Tikmēr Orlando kundze rīkoja maksas griešanas kursus vecākajām meitenēm. Sēdēju tālu, bet klausījos, lai kaut ko saprastu no nodarbībām. Reiz onkuļi teica, ka brauksim uz Fantīņu apciemot "commare" un "salīdzināt", tos, kas gulēja pie mums, kad ieradās Novarā svarīgos darījumos. Reiz krustmāte jautāja zizi "Cik tev gadu?" Un zizi: - Manas acis ir aptumšotas, es neatceros - (ja man nebūtu redzes, es neatceros).

Ar vectēva Turi galu devos pirkt zaļa auduma gabalu, lai pārbaudītu savas spējas uztaisīju svārkus. Pienāca Fantīnas izbraukšanas diena (divas stundas kājām). Mēs piecēlāmies 4. Es gribēju pārsteigt Zizi, valkājot savus svārkus. Tas bija tik šaurs, ka gandrīz nevarēju paiet. Ieraugot manu radījumu, viņi sāka teikt: - Mēs to izaudzējām, un tagad, kad tas sāk augt,

tas darbojas kā pūce. Tas liek mums kaunēties. Un es norādīju: "Šo es neatņemšu, ja vēlaties, tas ir šādi, pretējā gadījumā tu ej!" Bet sirdī domāju "kā es varu staigāt tik šauros svārkos...". Mēs tik un tā ieradāmies galamērķī. Komare jautāja, kur es tik skaistus svārkus esmu taisījusi. - Sa figi illa - (viņa pati taisīja) atbildēja zizi. - Tātad, kad mums ir kaut kas jāšuj, mēs nākam pie viņas -. Pūces lepnums...

Dažreiz pilsētā es redzēju lietas, kas mani apbēdināja. Emīlija bija kurlmēma, iespējams, bez pajumtes. Gandrīz katru dienu viņš gāja garām ielai, kur es dzīvoju. Ja viņš kādu satika, viņš pielika roku pie mutes. Reizēm cilvēki viņai piedāvāja kādu maizes gabalu, bet bija tādi, kuri bez pārlicības iedeva siera garoziņu un tad paslēpās, lai redzētu reakciju: nabaga meitene apsēdās uz durvju pakāpiena un dauzīja galvu pret sienu. Kādu dienu, ejot uz veikalu pēc diegu, es dzirdēju skaļo Antonio, aklā balsi. No abatijas, kas atrodas pilsētas augšpusē, viņš paziņoja, ka ir ieradušās sardīnes. Ar dažām lirām no vectēva dzeramnaudas, kas man bija palikušas pāri, devos uz zivju tirgu, lai nopirktu pāris unces. Pusdienā iededzu plīti ar oglēm, pagatavoju sardīnes un ieliku cukurpapīra gabalā. Kad es redzēju Emīliju garām, es tos viņai iedevu. Viņa paskatījās uz viņiem ar izbrīnu un viegli pasmaidīja, lai pateiktos man. Es redzēju viņu sēžam parastajās durvīs, nevis sitot galvu pret sienu, bet pieliekot novājinātos pirkstus pie mutes. Todien es neēdu: bija jātīra plīts no atlikušajām oglēm, lai onkuļi nesaprastu manas iniciatīvas.

Andžela ap pusdienlaiku gāja pa šo ielu kopā ar savu dēlu Nino, vīrieti ar invaliditāti, kurš staigāja, bet runāja ar žestiem. Viņi gāja ar spaini pēc zupas no bērnumama. Kādu dienu Nino bija viena ar savu spaini, netālu no manas mājas divi zēni viņu izgērba un aizbēga. Viņš nevarēja uzvilkt bikses. Viņš bija bez apakšveļas. Es kautrīgi devos lejā, lai viņu saģērbtu. Tā bija pirmā reize, kad redzēju kailu vīrieti. Bēdas, ja onkuļi zinātu, tas būtu skandāls.

Vienā no daudzajām vēstulēm, kas tika nosūtītas saviem vecākiem, es biju izteicis vēlmi pēc rokas pulksteņa. Uzzinājis, ka Agostīnas kundze ir nākusi

no Domodosolas, es devos pie viņas. Tiklīdz viņš mani ieraudzīja viņš apskāva mani un iedeva man vecāku sūtītu paciņu. Atvēru un sev par pārsteigumu atradu brūnu jēra kažoku ar cirtām kā pirksts, filca cepuri un kastīti ar pulksteni. Es trīcēju no prieka, kad dāma to uzlika man uz plaukstu locītavas. Viņš iedeva man glāzi ūdens, lai palīdzētu man atgūties, un es skrēju mājās. Nākamajā dienā, kad mani onkuļi ieradās Novarā, viņi teica, ka, ja es valkāšu to kažokādu, viņi domās, ka esmu traks: pilsētā nevienam nekas tāds nepieder. Jebkurā gadījumā es to valkāju ar lepnumu. Es atritu piedurkni, lai visi pamanītu mazo pulksteni. Es bieži tam iedevu virvi, tāpēc īsā laikā tā pārtrūka. Dodoties uz Castrangia, es satiku dažus gadus vecākus cilvēkus, kuri man jautāja laiku. Lai neradītu sliktu iespaidu, paskatījos uz nu jau nelabojami saplīsušo pulksteni un teicu, ka esmu aizmirsis to uztīt. - Liels paldies -. Viņi mani sveicināja un turpināja ceļu.

Salīdzinājumā ar draugiem biju maza un tieva, viņi visi bija "attīstīti". Kādā vēstulē mana māte jautāja zīdī, vai es esmu "attīstījies" kā mana māsa Rosa. Bet Zizim runāt par šīm lietām bija tabu. Viņš nezināja, ka es zinu visu par dzīvi. Dumpīgs kā vienmēr, es viņai teicu: "Es neesmu" garām, jo es esmu nepietiekams uzturs". Un viņa: - Ko tu saki? Mēs vienmēr esam jūs atbalstījuši. Kādu vakaru es gulēju Kastrangijā un man palika slikti. Man bija auksti sviedri. Domājot, ka tās ir beigas, es lūdzos, raudāju un izgāju tumsā, lai nomazgātu pāris pilienus. Un viņi teica: "Ja tu celsies vēl vienu reizi, es tevi sitīšu!". Varbūt Tindaru Madonna mani pasargāja. Es atgriezos pie salmu matrača un aizmiglu. Nākamajā dienā Novaras laboratorijā mis Assunta mani ieraudzīja bālāku nekā parasti. Kad viesmīle kā katru rītu viņai atnesa kafiju un pienu ar grauzdētām šķēlītēm, viņa piedāvāja arī man.

Astotā nodaļa – Bezdēlīgu lidojums

Pavadot daudz laika Novarā, šķita, ka dzīve ir mainījusies: varbūt tāpēc, ka devos ciemos pie vectēva Turi un veselas pēcpusdienas ar viņu laimīgi plāpāju. Viņš man stāstīja daudz stāstu par savu dzīvi un to, cik grūta viņa eksistence kādreiz bijusi. Turklāt, dzīvojot Novarā, man bija iespēja būt lieciniecei svarīgiem notikumiem, kas notika pilsētā. Galvenokārt mani aizkustināja lielās reliģiskās funkcijas, procesijas, kristības, konfirmācijas, bet vairāk par visu – kāzu ceremonijas. Toreiz kāzas svinēja vakarā, gandrīz vienmēr ar draugiem gāju paskatīties uz San Nikolas baznīcu.

Kādu vakaru redzēju līgavu baltā kleitā izejam tēva pavadībā. Balta kā sniegs, viņa izskatījās pēc lelles, viņa bija tik skaista! Tā bija Karmelīna, kas apprecējās ar Filipo. Es pilnībā iejutu līdzī un sapņoju: "kas zina, kādreiz tā var notikt arī ar mani...".

Tajos laikos man bija dīvainas sajūtas, gaisā bija kaut kas jauns un dīvains, man bija priekšnojautas. Es biju nemierīgs un gaidīju, kad notiks kāds neparasts notikums. Un patiesībā pasākums nebija ilgi jāgaida. Ap pusdienas laiku pastnieks parasti ieradās. Kādu dienu jūnijā es dzirdu viņa

balsi, kas kliež: "Campo, tur ir pasts". Es paņēmu vēstuli, tā nāca no... Domodosola! Māte rakstīja mātai.

Pēkšņi to atvēru, līdz gandrīz saplēsu un izlasīju, tur bija ziņa, ko biju gaidījusi visu mūžu: ap 12. septembri mamma atbrauks uz Sicīliju pēc manis un aizvedīs uz ziemeļiem! Tagad es biju jauna dāma, mani gaidīja nākotne un man bija jāatrod darbs. Zinot tantes reakciju, apdomības dēļ es paslēpu vēstuli burkas dibenā, kurā bija jūra atkritumu: ja zizi to būtu izlasījis, nabaga es... Dažreiz tēvocis Mišerillo, kad viņa nebija, strādājis ciematos, atnācis uz veikalu Novarā. Reizēm viņš nāca ar zizi un satraukts teica: "Tava mamma kādu laiku nav rakstījusi, laikam ar viņu kaut kas noticis...". Es savukārt baidījos, ka atnāks vēl kāda vēstule ar kādu mājienu. Kādu dienu patiesībā atbrauca viens, bet par laimi bez mājienu uz Sicīlijas braucienu. Vasara man lēnām aizslīdēja, nevarēju sagaidīt, kad beigsies šī izmisīgā gaidīšana. Darbs man palīdzēja nedomāt un novilkt laiku līdz mammai atnākšanai. Debesīs uzņemšanas svētkos 15. augustā visi vēlējās izrādīt savu eleganci, un laboratorijā vienmēr bija daudz darāmā, vairāk nekā parasti: daudzas dāmas vēlējās izrādīt savu jauno kleitu. 13. augusts bija veltīts strādniekiem, kuri paši varēja uzšūt savas drēbes.

Es biju lūdzis zizi nopirkt audumu, lai būtu līdzvērtīgs saviem draugiem. Viņa piekrita, un es izvēlējos lētu bēšu audumu ar zilu mezglu dizainu. Jaunā dāma darbnīcā man to izgriezta un palūdza kādai vecākai strādniecei palīdzēt uzšūt. Ballītes dienā man bija jauna kleita kā visiem.

Bija arī daži paziņas, kas nāca no Fantiņas. Viens no viņiem bija redzējis manus slavenos apspīlētos svārkus. Viņš atnesa auduma gabalu un jautāja zizi: "Tava māšasmeita man ir jāizgatavo kleita, viņai tas ir tik labi!". Paņēmu viņai mērījumus. Man bija prātā modelis, ko Assuntas jaunkundze bija izgatavojusi klientam. Es lūdzu kādu laiku, lai to sagrieztu un izmēģinātu. "Tas nekas, audums nedaudz smags, piemērots rudenim. Atbraukšu ap 20. septembri."

Tikmēr meitene no laboratorijas Karmelīna uzaicināja visus savus draugus uz savām kāzām, kuras svinēja vienu septembra vakaru Matrix baznīcā. Ar zizi atļauju es devos uz ceremoniju. Viesu vidū bija arī kāda dāma no Domodosolas, kura paziņoja par savu drīzo aizbraukšanu: "Koncetina, tavas dienas Novarā ir skaitītas. Tava mamma drīz nāks pēc tevis."

Pēc bagātīgām atspirdzinājumiem es laimīgs atgriezos mājās. Pagāja dienas un 8. septembrī pienāca Tindari festivāls, tajā gadā ļoti garais maršruts, kas vijās cauri upei, nemaz nešķita tik grūts un bezgalīgs kā pirmajā reizē, bija sajūta, ka lidoju. Kad mēs atgriezāmies Castrangia, es informēju zizi, ka palikšu dažas dienas ar izdomātu attaisnojumu, ka laboratorija būs slēgta līdz 12. Torīt mana sirds sitās. Novācām dažas vīģes, ko aizvest kaimiņam, un devāmies uz Novaru. Pusceļā es jau no tālienes redzēju savu mammu ejam lejā pa mūļu taku. Es skrēju viņai pretī un apskāvu viņu ar visu spēku, kas bija manās mazajās rokās. Zizi sāka kliegt "Kāpēc tu pēkšņi atnāci? Vai jūs domājat, ka varat aizvest Konsettinu?". "Jā - atbildēja māte - mēs izbrauksim pēc trim dienām". "Nevar, jāsapatavo kleita dāmai no Fantīnas". Tas bija vēl viens attaisnojums, lai mani aizturētu. Viņš nepārtraukti kļiedza. Es bezkaislīgi ar pirkstu pieskāros debesīm. Vienīgais, ko nožēloju, ka vairs nevarēju apmeklēt vectēvu Turi.

14.dienas vakarā paēdām vakariņas. Zizi tikai pavēra muti, lai apvainotu manu māti: "Kā tu uzdrošies viņu man atņemt, tev nav sirds, tu man liek ciest pārāk daudz, es tevi vairs neuzskatu par māsu." Mišerillo ar asarām redzēju pirmo reizi. Zem tā raupjā un cietā čaumalas, piemēram, koka, acīmredzot daži cilvēces pilieni bija palikuši ieslodzīti. Savukārt es biju kļuvis auksts kā marmors un nemaz nekustējos.

Naktīs negulēju ne aci, prātā tūkstošiem domu haotiski dzenāja viena otru un nevarēju sagaidīt, kad pienāks rīts, lai varētu doties prom. Māte taksometru bija pasūtījusi kādam kungam ar iesauku "cauzi i lupi" (vilku bikses). Rītausmā piecēlāmies, pieskārām pēdējo pieskārienu kartona koferim un atvadījāmies no onkuļiem. Izejot, mana tante iznāca no savas

istabas asarā, ar nolaistiem matiem un metās pie manas mātes kājām, lūdzot: "Tagad es nogalināšu sevi, un uz jūsu sirdsapziņas paliks nāve. dzīve!Lūdzu,tu es to lūdzu uz ceļiem-viņa teica-es esmu tikai nabaga sieviete,viena un pret viltus vīra izturējās kā pret zvēru,neviens mani nemīl.Mana māsa,es lūdzu neatņemt viņu no Es, apžēlojies, tev nav tiesību atstāt mani vienu, viņa uzauga starp mums kā zieds un tagad nekādas pateicības!

Ar izspūrušiem matiem un dubļu pilošu seju viņš sita pa zemi, nolādēdams visu Visumu. Mamma saprata, ka māsa kļuvusi bīstama un zaudē prātu, bija nepacietīga. Tomēr viņa nekustējās, neļāva sevi aizkustināt žēlumam, viņa bija kurla pret viņa maldiem, skatījās tālumā un gaidīja savas drāmas beigas. Kad mana tante saprata, ka mamma ir nelokāma, viņa iesteidzās savā istabā, liedzot mums pēdējo atvadu. Pēkšņi mēs aizgājām, viņa atgriezās uz ielas lamājoties, un, ejot prom, mēs redzējām, kā viņa saraujas, līdz kļuva par mazu melnu bumbiņu, kas saplūda ar akmeņiem. Varbūt es biju cietsirdīgs pret viņu, kā var būt tikai bērni, bet es atceros, ka, ejot prom no viņas mājas, ko sargāja mātes rokas, es redzēju, ka viņa gatavojas pazust no mana redzesloka, viss mans aizvainojums pēkšņi pārvērtās mīlestībā. un es jutu līdzjūtību pret viņu (vēlāk uzzināju, ka dažus mēnešus viņa raudāja ielās, it kā es būtu mirusi).

Piazza Bertolami taksometru durvis atvērās. No loga pamāju visiem, ko redzēju, līdz pat pilsētiņas galam. Ceļojuma laikā ar sāpēm sirdī vēroju panorāmu un valsti, kas lēnām attālinājās no mana skatiena, mēs ilgi klusējām, līdz ieraudzīju jūru. Līdz šim es biju tālu no Novaras, galīgi! Manā prātā cīnījās pretējas domas un es nevarēju tās savaldīt, tad pamodos, kad mamma mani samīloja, brīdinot, ka esam ieradušies. Tad es ļoti mīlēju šo valsti, kuru tik ilgi biju ienīda skumjās dzīves dēļ. Vigliatores stacijā bija liels apjukums, daudzi līdzīgi mums ar kartona koferiem un citām somām devās prom uz ziemeļiem.

Plāns vējš nāca no jūras, un es jutu, kā sāls piegaršo manas lūpas. Skaista sajūta, ko sajutu pirmo reizi. Vilcienu gaidījām pusstundu. Man tas bija jauns gaiss. Cilvēki dziedāja populāro dziesmu "Profesor, saki, kas bija pirmais, vista vai ola". Visi atgriezās no brīvdienām kontinentā. Kad mēs ieradāmies Mesīnā, es ar izbrīnu redzēju, kā uz prāmja iekāpa karietes. Bija septembra vidus, un tajās ļoti zilajās debesīs virs jūras šauruma riņķoja tūkstošiem bezdelīgu. Ar savu lidojumu viņi izšuva manu sapni: beidzot atgriezties pie ģimenes. Es centos saskatīt Dievu šī gaišā fona centrā un, kaut arī viņu neredzēju, pateicos viņam no savas mazās dvēseles apakšas. Pēc neskaitāmām stundām mēs izkāpām Romā, lai pēc vairāk stundu gaidīšanas dotos ar vilcienu uz Milānu, kur bija vēl viena pārsēšanās vilcienā uz Domodossolu. Tas bija sapnis. Tajā vilcienā mana māte sveicināja vairākus viņai pazīstamus cilvēkus. Visi jautāja, no kurienes viņa ir un kas ir meitene ar viņu. Viņi nezināja, ka viņam ir cita meita.

Es vēroju ainavas: ar brīnumu redzēju Madžoras ezeru un salas, tad kalnus. Es jautāju, cik ilgs laiks pagājis līdz esam ieradušies, zinot, ka pilsēta atrodas ielejā, ko ieskauj kalni. Domodossolā ieradāmies vēlā rītā. Debesis bija pelēkas, ielas arī likās tumšas, cilvēki gāja apņēmīgā solī, skatoties uz zemi, pat drēbes bija tumšas. Stacijā mūs gaidīja tētis ar manu mazo brāli, kuru biju redzējusi Sicīlijā pirms diviem gadiem. Bučas un apskāvienī. Kad mēs devāmies mājās, es mēģināju atklāt vietu, kas drīz kļūs par manu pilsētu. Es saskaitīju māju logus, bet to bija tik daudz, ka es zaudēju aprēķinus. Bija pārāk daudz logu, un pārāk daudz māju viena virs otras. Tie bija tik augsti, ka manas acis pazuda debesīs.

Man reibst galva. Manā galvā mutuļoja tūkstošiem jautājumu, kas nepacietīgi nāca un gāja. Brauciena laikā es nevarēju izrunāt nevienu vārdu. Tad mājās man bija vēl viens pārsteigums, kad ieraudzīju savas māšas, kuras atcerējos tikai no fotogrāfijām. Vēl viens pārsteigums bija virtuve ar izlietni, krānu un gāzes plīti (Novarā mājā nebija ūdens un gatavojām ar malku). Vakarā pie mums ciemos ieradās Comare Grazia ar

savu meitu Caterinu. Pat kaimiņi gribēja mani satikt. Nākamajā vakarā tētis mani aizveda uz kino. Viens no manas dzīves skaistākajiem vakariem, kuru atcerēšos mūžīgi, līdz pēdējai dienai. Beidzot biju kopā ar savu tēti, pirms es viņu mīlēju tā, kā mīl klāt neesošu tēvu, tagad es viņu apbrīnoju un beidzot pirmo reizi jutos aizsargāta tā, it kā es būtu viņa princese. Īsāk sakot, man šķita, ka staigāju virs mākoņiem, esmu nokļuvis citā Visuma punktā.

Devītā nodaļa – durvis uz debesīm

Pirms aizbraukšanas no Sicīlijas mammai bija izdevies man atrast darbu pie zvērkopes un pēc divām dienām viņa pavadīja mani uz darbu. Mēs izgājām no mājas agri no rīta: es biju ļoti sajūsmā par šīm ziņām.

Pie ieejas mani sagaidīja Tildes jaunkundze, kura man plati pasmaidīja un paņēma aiz rokas, patīkama un draudzīga sieviete. Tilde man teica milāniešu valodā "Sveika bela tusa (meitene), nāc, ļaujiet man jūs iepazīstināt ar meitenēm, kuras strādā ar mani: Nella un Teresīna. Viņām ir liela pieredze, viņi iemācīs strādāt. Ja būs kādas problēmas – viņa piebilda – nekautrējies jautāt". Tāpēc vienā acu mirklī es atradu sevi savā jaunajā darbā.

Es jau jutos pieaugusi, un, atzīmējot šīs pārmaiņas Belas Tusas dzīvē, viņai pirmo reizi pienāca mēnešreizes. Viņa neko daudz par šo tēmu nezināja, taču pēc nostāstiem, ko viņa dzirdēja no saviem vecākiem draugiem Novarā, viņa saprata, ka šādi viņa pārtapa par jaunu dāmu. Viņa saprata, ka viņai šis signāls nav vajadzīgs, lai kļūtu par sievieti: viņa jau bija tā visa dēļ, ko bija iemācījusies, zinājusi un mīlējusi. Tas vairs nebija kāpurs

un bija mainījies par tauriņu. Viņš nāca no tālienes un dažu minūšu laikā pārgāja no vienas pasaules uz otru. Viņa atradās viena un ļoti lepojās ar to.

Tikmēr es sāku iepazīties ar jauno darbu. Toreiz kažokādas apkakles tika izmantotas, lai piestiprinātu pie mēteļiem. Ādas tika saslāpinātas ar sūkli un visbeidzot pienaglotas pie koka dēļa, velkot tās no visām pusēm. Man atgādināja, kad laboratorijā Sicīlijā es sasmalcināju vadus, lai uzvilktu drēbju apakšā. Arī šeit bija kāda āmura uz pirkstiem. Ja bija nedaudz saules, tās tika žāvētas dārzā uz ielas, tāpēc man bija jāuzņemas dārgās persiešu jēra, lapsas, ūdeles un žurku muskusa ādas sargs. Kamēr es par viņiem rūpējos, man patika vērot mašīnas un garāmbraucošos cilvēkus. Es pat ieelpoju automašīnu izplūdes gāzes un mēģināju iesūkties tajā pilsētas smaržā, kas bija tik jauna un reibinoša mazajai meitenei, kura uzauga tīrā gaisā. Pilsēta pagāja garām mana skatiena priekšā un es pat zaudēju laika izjūtu. Tēvs man paskaidroja, ka tur diena ir sadalīta stundās, turpretim, kad es dzīvoju Kastrangijā, es zināju tikai saules lēktu un rietēšanu. Dažreiz, kamēr es rūpējos par ādām, kāda vecāka dāma no augšējā stāva ieradās man kompāniju. Viņš runāja striktā pjemontiešu valodā, un es neko nesapratu: "Cik skaists joks, da ndua ti vegnat (no kurienes tu nāc)? Cuma ti se ciamat (kā tevi sauc)?". ES mainos. "Ti mi capisat mia (vai tu nesaproti)?". Kad ādas bija nožuvušas, Tildes jaunkundze nogrieza kaklu formu šuvējām, kuras tās pasūtīja.

Pamazām iemācījos likt frisellīna polsterējumu, cilpu ap to un tad oderi. Pateicoties savām spējām, sāku saņemt iknedēļas kabatas naudu un drīz vien tiku pie pensijas zīmju. Es jutos vecāks. Laboratorijā bija radio: man patika klausīties dziesmas. Ledusskapji toreiz nebija izplatīti, taču jaunajai dāmai piederēja ledus kaste, kuru viņa piepildīja ar ledus blokiem, ko piegādāja kāds kungs, kurš ar ratiem gāja pa pilsētas ielām. Tik svaiga ūdens dzeršana man bija sveša. Māju apsildīja lēta malkas krāsns. Viņam nebija telefona, bet, kad viņam vajadzēja sazvanīt klientus, viņš mani aizsūtīja pie savas tantes, būvfirmas ar vairākiem strādniekiem īpašnieces.

Starp šiem, nejauši, es to redzēju pirmo reizi... Bet tas ir cits stāsts, kuru, ja būs laiks un vēlme, pastāstīšu vēlāk.

Mājās kārtīgi paēdu, vakarā izgājām apskatīt pilsētas centru ar akmens jumtiem un veikaliem ar skaistiem logiem. Sestdienās devos ar mammu uz tirgu, kas aizņem labu daļu no centra, kad ap pusdienlaiku aizgāju no darba. Mēs nopirkām audumu, lai izveidotu man mēteli. Tas bija rūtains. Es to atklāju, nostādot savas lietas Ziemassvētku pusnakts misē. Īsāk sakot, laimīga dzīve.

Pienāca karnevāls. Ar kādu mums tuvu ģimeni apmeklējām Vecgada balli teātrī Galletti. Bija sapnis redzēt masku balles starp fosforescējošo gaismu spēlēm.

Nākamajā sestdienā, kad es piecēlos, kaut kas nebija kārtībā. Es raudāju, jo mamma man nebija iedevusi Sanpellegrīno magnēziju. Viņa brālēns ieradās no Martigny. Viņš pusdienoja pie mums. Pēcpusdienā jutos dīvaini, likās, ka mana laime beidzas. Tētis pavadīja māsīcu uz vilcienu, tad paēdām vakariņas.

Mēs tajā vakarā negājām ārā pastaigāties. Tētis teica mammai: "Es iešu ciemos pie saviem draugiem bārā." Ap pulksten 22.00 viņš atgriezās mājās vaidēdams un elsdams ar bālu seju, pārakmeņojoties no spēcīgas sāpes krūtīs. "Terēza, uztaiši man kumelīti." Kamēr tētis elsoja pa gultu, es skrēju ar tanti 50 metrus tālāk izsaukt ārstu. Viņš atnāca uzreiz, bet pa to laiku mans tēvs bija pārstājis dzīvot. Vēlāk uzzinājām, ka aorta ir pārsprāgusi. Tik un tā nebūtu bijis ko darīt, tētis izgāja pa debesu durvīm un lidoja uz debesīm. Bija 1951. gada 17. februāris. Visu nakti es paliku, skatoties uz sava tēva bezpalīdzīgo ķermeni. Mana galva griezās, migrēnas un reiboņa sajaukums, kas gandrīz aizveda mani prom no telpas, kur visi priekšmeti kļuva naidīgi, jo tie bija netaisnīgas nāves liecinieki. Es nekad nepārstāju domāt par savu tēvu un nežēlīgo likteni, kas mani gaidīja Domodosolā, asaras vairs nevarēja izplūst no acīm, jo tās bija kļuvušas sausas no

raudāšanas. Kur viņš bija paslēpies Dievs, kuru es biju iedomājies, aizejot žilbinošajā gaismā pār Mesīnas šaurumu? Kāpēc viņš mūs pameta? Kāpēc viņš mani tik ļoti maldināja? Kāpēc tagad, kad es atradu savu tēvu, viņš man tika atņemts uz visiem laikiem? Kāda bija šīs traģēdijas jēga? Tagad, kad Dievs šeit, Domodosolā, šķita citāds, tāls, nenotverams, viņš šķita veidots no tumsas, netverams un nesataustāms, rūgts, Dievs, kuru es vairs nezināju, vai man atkal uzticēties vai ignorēt atlikušās dienas. Naktis un naktis es klusēju, tumsā sasprindzinātām acīm skatījos, gandrīz cerot, ka līdz ar dienas atnākšanu viss atgriezīsies tā, kā bija agrāk. Šajās mokošajās dienās, kad ģimene atradās kraujas malā, es sapratu, ka debesīs nav vieta mazām meitenēm.

Vienā no tām naktīm, agrā rīta stundā es sabruku un pēc mokoša miega iegrimu saldā sapnī: atrados uz ezera, tad man parādījās tēvs ar debesu gaismā iegremdētām acīm un seju. Tagad viņa seja vairs necieta un atkal bija skaista. Viņš mīli uzsmaidīja man, paņēma manu roku, apskāva mani un sāka ar mani runāt. "Mans bērns - viņš teica - tas, ko es jums tagad gribu pateikt, ir mana mīlestība, viss labais, ko es jums vēlos. Apstākļi ir noveduši pie tā, ka mēs viens otru nepazīstam. Es nožēloju, ka neredzēju tevi augt..."

Dažreiz es domāju par šo sapni un savu pēdējo ceļojumu, domāju par to, kad tas Kungs mani aicinās, man patīk iedomāties, ka tad, kad es šķērsošu debesu durvis, mans tētis mani gaidīs, ģērbies tā, kā tovar aizveda uz kino: ar viņu mums ir daudz ko pastāstīt viens otram, mums uz visiem laikiem jāatsāk saruna, kas tika pārtraukta tajā aukstajā februāra naktī. Es domāju, ka tas būtu labākais veids, kā sākt savu pēdējo ceļojumu.

Māte palika izmisumā ar četriem bērniem un bez pensijas, jo tēvs bija vienkāršs kurpnieks. Viss aukstums un visas pasaules sāpes bija gājušas uz mūsu nabadzīgo emigrantu ģimeni.

Tālu no savas zemes, tālu no dzīves mēs bijām tuksneša vēja vilkti smilšu graudi.

Mana māte bija zaudējusi sevi un visu savu dvēseli. Viņa bija kļuvusi par tukšu čaulu. Viņa ķermenis bija savilkts kā koka gabals, viņš nekad nepārstāja zaudēt svaru, un viņa zudušais skatiens bālā un neizteiksmīgā sejā veselas minūtes palika fiksēts uz attālu punktu, uz tēva kapu. Viņa bija kļuvusi kā spoks, kuru apsēda neiespējamība aizmirst. Es sajutu brīdi, kad viņa nokritīs un iegrimis izmisumā bez izejas. Es mēģināju viņu sakratīt, runāju ar viņu, mēģinot viņu uzmundrināt. Neticami, lomas bija pilnībā apgrieztas otrādi: tieši meita mierināja māti, stāstot viņai stāstus, lai sagatavotu viņu dzīvei bez vīra un palīdzētu aizmirsties. Man, vecākajai meitai, vēl nebija palikuši 15 gadi.

Pēc vakariņām es atgriezos strādāt pie kažokādas, lai nopelnītu vēl dažus centus. Es biju tas, kurš centos saglabāt cerības liesmu dzīvu. Bet galu galā mana māte, es nezinu, kā, iespējams, ar izmisuma spēku, starp vieniem saucieniem un otriem paņēma uz saviem pleciem visu pasauli un lēnām atgriezās pie šuvējas, uzšuva dažus svārkus un rītasvārkus.

Desmitā nodaļa - Skaistā tusa

Tā paša gada maijā mans mazais brālis saslima ar masalām, un arī es to saslimu, bērniībā nenaslimis. Guļot gultā dzirdēju, ka mamma atver durvis. Kāds bija piezvanījis pie durvīm. Tad es dzirdēju zizi un Mišeljo balsis. Es uztraucos: pirms tam viņi nekad nebija mani veduši uz Domodosolu pie vecākiem, un tagad viņi bija parādījušies. Viņi palika apmēram nedēļu, pēc tam aizbrauca nedaudz vīlušies, jo cerēja, ka es atgriezīšos kopā ar viņiem Sicīlijā. Novembrī pienāca vēstule ar melnu apmali. Māte bija satraukta, un viņai trīcēja roka, kad viņa to atvēra. Es redzēju viņu raudam: zizi paziņoja par vectēva Turi nāvi. Viņi atrada viņu mirušu Bordonaro laukos 8. novembrī. Viņam bija 87 gadi. Nākamajā gadā bija vēl viena vēl lielāka vilšanās, kad nejauši izmeklēšanas rezultātā tika noskaidrots nāves cēlonis nosmakšanas dēļ ar kabatas lakatiņu kaklā, kas atrasts ekshumācijas laikā. Noziegumu kāda sieviete izdarījusi kopā ar brāli, kaimiņiem laukos, lai nozagtu pensiju 11 000 liru apmērā. Vēlāk viņa izcieta 24 gadus cietumā, bet viņš 12 gadus par līdźdalību.

Es turpināju skumt. Ar nelielu naudu mēs nevarējām iztikt ar 5 cilvēkiem. Tildes jaunkundze man ieteica pieņemt viltus atlaišanu, lai varētu

reģistrēties nodarbinātības birojā. Bieži gāju pārbaudīt, vai ir kāds darbs, bet cerību bija maz. 53. gada aprīlī es uzzināju, ka viņi bija nolīguši dažas meitenes rūpnīcā. Viņiem to nevajadzēja, tēviem jau bija darbs. Tāpēc es devos uz biroju protestēt: man vajadzēja strādāt vairāk nekā citiem. Maijā beidzot ienācu rūpnīcā, kur ražoja elastīgās lentes, kurpju šņores, lentes un caurules elektrības vadiem. Smags darbs ar iknedēļas maiņām 6-13 un 13-21. Starpbrīžos gāju arī pie zvērkopes, lai papildinātu algu un atvieglotu mammai.

Pienāca augusts. Uz brīvdienām Comare Grazia bija jādodas uz Sicīliju apciemot savu veco māti. Es arī nolēmu aizbraukt ar savu meitu Caterinu. Izbraucām ar vilcienu uz Milānu un tad uz Romu, kur ieradāmies naktī. Mums bija jāgaida dažas stundas uz vilcienu uz Sicīliju.

Stacijā mēs atradām dažus ciema biedrus, un viņu vidū bija rūķu aktieris no Novaras Salvatore Furnari un karavīrs, kura vārdu es neatceros. Kamēr Grāzijas kundze atpūtās uz soliņa, mēs ar Caterinu tikām aicināti pastaigāties. Viņi mūs aizveda uz Piazza Esedra ēst mottarello. Bija sajūta, ka es atkal sāku atdzīvoties.

Kad ieradās jau tā pārpildītais vilciens, Grāzijas kundze steidzās iekāpt ar divām somām. Vilciens nebija pilnībā apstājies, un viņa nokrita uz sliedēm. Caterina, es un viss pūlis kliezām uz Mūžīgo Tēvu, kad mēs viņu izvilkām pilnu ar zilumiem, bet brīnumainā kārtā dzīvu. Viņa atteicās tikt nogādāta slimnīcā. Pēc stundas vilciens aizgāja. Pirms pusdienlaika mēs ieradāmies

Terme Vigliatore stacijā, kur braucām ar autobusu, kas mūs aizveda uz Novara Sicilia, zizì un Micherillo viesi.

Viņi mūs sagaidīja kā goda viesus. Tonakt mēs visi trīs bijām gultā, mēs ar Caterinu negulējām ne aci. Grāzijas kundze bija sāpju pilna. Tajā pašā vakarā bija pārsteigums: daži jauni vīrieši mūs serenēja ar ģitāru un vijoli, bet tēvocis Mišerillo, aizkaitināts, lika viņiem bēgt.

Katerinas māte gandrīz visu savu laiku pavadīja gultā. Viņš izgāja tikai divas reizes desmit dienu laikā, lai apciemotu savu veco māti. Pēcpusdienā devos ciemos pie kursabiedriem un draugiem no laboratorijas. Kādu dienu ieraudzīju arī skolasbiedru, kas nāca mani apskaut. Viņš turēja velosipēdu pie rokas, un es palūdzu, lai viņš mani aizved pavizināties. Toreiz Novara vēl nebija redzējusi meiteni uz velosipēda. Tiklīdz viņa to uzzināja, zizì man aizrādīja: "Tu esi kļuvusi par pūci, es nekad nebūtu iedomājies tādas lietas."

Atgriežoties Domodosolā, Grāzijas kundzei bija grūti atgūties. Pēc šī kritiena pārņēma artrozes sāpes. Viņš uzdrīkstējās tikai tad, kad devās ar ģimeni uz kādu ballīti, kur biju uzaicināta arī mani.

Es atgriezos strādāt rūpnīcā un pie zvērkopes, bet man vajadzēja jaunu pieredzi. Kādu dienu, apmeklējot Sanžervasio un Protasio draudzi, dons Džuzepe Beneti pie manis uzdeva dažus jautājumus. Es viņam uzticēju visas savas bēdas. Viņš mani iedrošināja un teica: "Nāciet uz oratoriju svētdienas pēcpusdienā. Tur jūs atradīsiet Katoļu Akcijas prezidenti Sinjorinu Germanu, kura iepazīstinās jūs ar meitenēm un sniegs daudz labu padomu." Es uzreiz jutos mierā: ar nelielu kautrību sāku draudzēties. Es baidījos nezināt, kā runāt, bet ar Dieva palīdzību es pārvarēju pirmās grūtības. Labprāt lasu biedrības laikrakstu, apbrīnojot dibinātāju Armīdu Barelli: pateicoties viņai, mana dzīve bija uzlabojusies. Kad rūpnīcas maiņa to atļāva, es devos uz rīta misi pulksten 7, kur satiku Donu Beneti, kuru uzskatīju par savu garīgo vadītāju. Svētdien piedāvāju kādu stundu pavadīt pie labās preses stenda baznīcas priekšā. Vēlāk viņi uzaicināja mani

pievienoties ACLI padomei. Ar visām šīm saistībām es jutos svarīgs un paveikts.

Fabrikas kolēģi mani uzskatīja par fanātisku, bet es nejutos neērti, patiesībā es par viņiem aizlūdzu un atzvanīju, kad pirms maiņas sākšanas ģērbtuvēs runāja vulgāri.

Vienpadsmitā nodaļa – porcelāna seja

Kādu vasaras svētdienu Vācijas Katoļu Akcijas prezidents organizēja ceļojumu uz kalniem. Ar atlikušo mazo naudu es varēju samaksāt ceļojuma izmaksas. Ar autobusu ieradāties Goglio, tad ar trošu vagoniņu uz Alpe Devero un tad kājām uz Crampiole. Es pārdomāju kalnu skaistumu, ko klāj ziedi: rododendri, tauriņi, savvaļas orhidejas. Mellenes, ar kurām mieloties. Mājiņas ar akmens jumtiem un koka logiem, no kuru palodzēm karājās koši sarkanas un rozā pelargonijas. Jautāju Germanai, kur beidzās ceļš. "Kad būsīm noguruši, mēs apstāsimies pusdienās līdzī paņemt." Ap 13:00 apstājāties, lai iedzertu tīro ūdeni, kas plūst no klints uz ieleju. Pēc ēšanas, lūgšanām un dziedāšanas devāmies atpakaļceļā. Es trīcēju no prieka: tik skaistu dienu nebiju pavadījusi. Mājās visu izstāstīju mammai un redzēju viņas smaidu.

Ik pa laikam es saņēmu pastu no drauga no Novaras Sicīlijas: viņš lūdza atrast viņam darbu Domodosolā, lai mēs varētu satikties. Es biju ļoti apmulsusi, bet laimīga, ka kāds manī ir iemīlējies. Bija arī kāds zēns no Domodosolas, bet man viņš nepatika: no rīta viņš dzēra grapu un vienmēr bija sarkani vaigi.

Rīta meditācijas man parādīja ceļu uz klosteri, bet tajā pašā laikā man patika bērni un doma par ģimenes veidošanu. Es uzticējos Dieva gribai, svētdienas pēcpusdienas pavadīju oratorijā, plānojot iknedēļas katehisma apņemšanos ar draugiem. Dažas svētdienas devāmies uz kaimiņpilsētu

oratorijām. Brauciens ar autobusu mani traucēja, bet drosme pārvarēja dažas nelielas ciešanas.

1954. gada 1. maijā ACLI un oratorija organizēja braucienu: svētceļojumu uz Madonnas di Oropa svētnīcu no rīta un mītiņu pie Godājamā mācītāja Bīlā pēcpusdienā. Es biju viena no pirmajām, kas reģistrējās kopā ar savu draugu un viņas puisī Pierino. Aizbrauca 2 pilni autobusi ar jauniešiem. Viņu vidū kautrīgs gaišmatains zēns, kuru jau biju kaut kur redzējusi. Tas bija viņš: strādnieks no būvniecības uzņēmuma, uz kuru es devos, lai piezvanītu kažokādu meistara klientiem. Pierīno iepazīstināja viņu ar mani: viņš bija viņa brālēns. Dienas laikā viņš nekad neatstāja savu skatienu uz mani. Atnākot mājās es par to pastāstīju mammai. Nākamajā vakarā es viņu redzēju zem pirmā stāva istabas nelielā balkona. "Mammu, mammu, nāc un paskaties: tur ir zēns, kuru satiku Bielā". Un viņa ar pussmaidu: "Ir skaidrs, ka viņš jums bildina." Nākamajā vakarā, izejot ārā ar kaimiņu, es viņu atradu sev priekšā. Viņa kautrīgi jautāja, vai varētu nākt mums līdzī. Nedaudz nedroši es piekritu. Mēs lauzām ledu, plāpājot par šo un to. Kad pēcpusdienas maiņa rūpnīcā bija beigusies, viņš mani pavadīja mājās. Kādu vakaru es viņu aizvedu, lai iepazīstinātu ar māti, kura viņu ļoti labi uzņēma. Brīvajā laikā viņš apmeklēja oratoriju. Tad zēni un meitenes tika atdalīti, tikai sanāksmes beigās viņi varēja satikties. Mēs arī apmeklējām ACLI sanāksmes.

Lai gan mana māte nāca no Sicīlijas, kur divi zēni, kuri mīlēja viens otru, nevarēja iziet vienatnē, viņa mums uzticējās, un mēs sākām mierīgu ceļu. Džuze man stāstīja, ka ir ticies ar manu tēti: lai nopelnītu naudu, jo bija 4 bērni un tikai tētis strādāja, puika būdams dažus soļus no savas mājas barakas finansistiem veicis kādas lietas. Dažreiz viņš atnesa viņu kurpes manam tētim remontēt. Es klausījos ar prieku.

Viņš man teica ko citu: kad 1950. gada 16. septembrī es gāju cauri Romai, lai sasniegtu Domodosolu, mēs tikāmies virtuāli. Džuze, kā es viņu joprojām saucu, bija ieradies ar velosipēdu uz Svēto gadu. Piedzīvojumiem bagāts

ceļojums: viņš atstāja Domodosolu kopā ar priesteri no ielejas, kurš kalnu zābakos ātri minēja pedāļus. Viņam bija gandrīz neiespējami sekot. Viņš apstājās tikai tad, kad ieraudzīja kādu sakņu dārzu, lai dabūtu salātus. Pusceļā Džuze palika viena. Pa ceļam viņš atrada ielu pārdevēju ar vecu velosipēdu, kas bija piekrauts ar krāmiem, ko pārdot. Viņi uzturēja viens otra kompāniju līdz Romai.

Pienāca augusts. Rūpnīca tika slēgta brīvdienu dēļ, un es nolēmu doties apciemot savu māsu Rosu, kura atveseļojās pakalnās pie Mergozzo ezera. Es palūdzu mūķenēm, kas vadīja māju, palikt dažas dienas. Es tikko biju pieminējis šo ideju Džuzam. Mājā brīvdienās bija citas meitenes. Viņu vidū ir mūķenes māsasmeita kosmētiķe. 15. datuma rītā, Debesīs uzņemšanas svētkos, viņš mūs aicināja uz savu istabu pēc Mises, lai nodarbotos. Viņš papildīja mūsu sejas ar dažādiem krēmiem, skropstu tušu un lūpu krāsām: mēs izskatījāmies kā vaska statujas. Pusdienās mūķenes tante atsauc savu brāļameitu: viņai nebija jēgas tā pret mums izturēties.

Pēcpusdienā, skatoties uz ezeru pa logu, es redzēju Džuzu iznākam. Es negribēju, lai mani redzētu ar to porcelāna seju. Ieraudzījis mani pie durvīm, viņš mani gandrīz nepazina. Es atvainojos, paskaidrojot, ka tas bijis eksperiments un arī pārējās meitenes ir pārveidojušās. Pēcpusdienā pastaigājāmies pa mājas dārzu. Uz vakaru viņš mani sveicināja: "Uz drīzu tikšanos, Domodosolā, bet ar tikpat tīru un svaigu seju kā iepriekš."

Divpadsmitā nodaļa – Violeta

Kad divas atvaļinājuma nedēļas bija beigušās, es atgriezos strādāt rūpnīcā maiņā no 13:00 līdz 21:00. Kamēr es vītu spolītes mašīnu vārpstā, es domāju par Džuzu, bet tajā pašā laikā es to nedarīju. Ir liela vēlme viņu redzēt. 21:00 atskanēja sirēna un mana sirids sāka strauji pukstēt. Apzīmogojis mapi, pie vārtu izejas pustumsā ieraudzīju velosipēdu. Tas tiešām bija viņš: viņš nāca man pretī, kautrīgi paskatījās uz manu seju un teica: "Tu man patīc tik vienkārša". Viņš lika man apsēsties uz velosipēda caurules un aizveda mājās. Apmainījāmies ar vienkāršu sveicienu ar labunakti. Tas notika gandrīz katru dienu. Svētdienu pēcpusdienās mēs veicām dažus velobraucienus tuvējos ciematos. Kādu dienu viņš aizveda mani uz savu māju, lai iepazīstinātu mani ar manu tēti un mammu, divām māsām un brāli. Pamazām viņa mani iepazīstināja arī ar saviem onkuļiem un māsīcām kā draugu.

Kad mana mamma mūs ieraudzīja no balkona, viņa lika mums nākt uz māju. Kamēr viņa mīlēja šo zēnu, es biju ļoti neizlēmīgs. 8. decembrī, Bezvainīgās ieņemšanas dienā, manā vārda dienā, atskanēja durvju zvans. Tas bija florists, kurš man pasniedza sarkanu neļķu pušķi. "Mammu, Džuze man atsūtīja vislabākos novēlējumus!". Kāda bija vilšanās, kad atvēru zīmīti: tas nebija viņš, bet nejauši satikts 14 gadus vecs zēns. Tur bija rakstīts "Es tevi mīlu" ar parakstu. Varbūt viņš domāja, ka esmu viņa vecumā.

Ziemassvētku vakarā Džuze ieradās ar lielu krāsainu vāzi, kas bija pilna ar šokolādes konfektēm, un apsveikuma kartiņu. Es pateicos viņam un mēs kopā devāmies uz pusnakts misi. Atgriežoties mājās, viņš man teica: "Rīt man ar ģimeni jāiet pusdienot pie radiem. Tiksimies atkal Boxing Day". 26 no rīta teicu mammai "Es vairs ar to puiku ārā neeju, vāzi atdodu, saistības negribu". Un viņa ar bargu skatienu: "Tu esi traks, tu to būtu varējis izdarīt, ja nebūtu jau ēdis šokolādes."

Nākamajās dienās Džuze ieradās kā parasti pēc manis no darba. Ceļa posmā ar kājām vai velosipēda cauruli es gandrīz nerunāju ar viņu. 1955. gada Jaungada dienā es devos uz misi. Viņš arī tur bija un beigās pavadīja mani mājās. Pie durvīm viņš man teica: "Vai es drīkstu zināt, ko tu domā, lai es tā ciestu?", un viņa acīs izskrēja asara. Tas salmiņš salauza kamieļa muguru, un es viņam pasmaidīju. Viņš man iedeva skūpstu un teica: "Šopēcpusdien es tevi paņemšu līdzi, lai dotos uz vesperēm Kalvario kalnā. Pēc vesperēm ACLI klubā tiks rādīta filma." Es pieņēmu un mēs atvadījāmies. Par to ziņoju mājās un mamma priecīgi teica: "Tādu labu zēnu vairs neatradīsi."

14:00 devāmies uz Golgātu pa mūļu taku ar Via Crucis kapelām. Kad bijām sasnieguši Sanctuary, dziedājām vesperes un pēc svētības devāmies uz klubu. Filmas nosaukumu neatceros, bet bija ļoti garlaicīgi, tāpēc ieteicu atgriezties pilsētā uz kinoteātri Catena, kur mums izdevās nobaudīt labāku filmu ar nosaukumu "Violete".

Aprīlī, ceļojot pa Vigezzo ieleju un Centovalli ar vilcienu, mēs kopā ar viņa vecākiem devāmies uz ziedu pludiņu festivālu Lokarno. Mēs satikāmies ar Džuzas krusttēvu, kurš mani iepazīstināja kā "draudzeni". Viņš iebāza rokas kabatās un izņēma no maka 10 Šveices frankus, iedeva tos Džuzei un teica: "Labi, kad jūs apprecēsities?". Mēs skatījāmies viens uz otru, mēs nekad par to nebijām runājuši.

Nākamajās dienās mēs sākām izklaidēt ideju par laulību. Mēs pat mājās par to runājām. Mamma bija laimīga, bet tajā pašā laikā bija maz finansiālo iespēju. Pamazām nopirkām pāris palagus un apakšveļu. Mums nebija īpašu vajadzību. Mēs devāmies meklēt nelielu, pieticīgu dzīvokli. Mēs to atradām senajā Motta rajonā un tāpēc noteicām kāzu dienu: pirmdien, 19. septembri. Es devos ar mammu uz Panzarasa audumu veikalu, lai nopirktu mežģīnes kāzu kleitai un aiznesu tās Tildes kundzei, zvērkopei, kura man vienmēr bija solījusi to izgatavot ar mīlestību.

Rātsnamā mammai bija jāparaksta laulību aizliegumi, jo es vēl biju nepilngadīga. Arī Džuzes vecāki bija priecīgi. Draudzē monsinjors Pelanda teica skaistus uzmundrinājuma vārdus: "Vienmēr esiet pieticīgs ar lielu ticību, lai stāties pretī priekiem un bēdām, ko mums rezervē dzīve. Es ļaušu jums atrast sarkano skrējēju gar navu".

Bija jāpagatavo to radu un draugu saraksts, kuriem labvēlības tiks nodotas kā parasti. Ļoti maz viesu. Džuza māte teica: "Divi katrai ģimenei". Lēnām sasniedzām 35 cilvēkus. Ir izvēlēti liecinieki: Džuza onkulis Karmelo un man Pjerīno, mūsu tikšanās arhitekts. Nedēļu pirms kāzām vīriešu oratorija Dona Džuzepes Briakas vadībā mums sarūpēja ballīti. Meistare Furiga uz tāfeles uzzīmēja apsveikuma attēlu un izveidoja rullīti ar draugu sarakstu. Bija arī klāts galds ar konditorejas izstrādājumiem un dzērieniem. Tādas ballītes oratorijā vēl nebija notikušas. Svēto Gervasio un Protasio koleģiālā baznīca tika atjaunota, un bruģis bija pilns ar šķembām un akmeņiem, taču dažas labprātīgas sievietes darīja visu iespējamo, lai to notīrītu par godu Džuzepei un Konsetai.

16. septembrī Zizi un Mišerillo ieradās, pārcēlās, jo Konsetina precējās un viņam bija jāpavada viņu pie altāra, ieņemot viņas tēva vietu, kura vairs nebija.

Tikmēr pienāca dažas mazas dāvaniņas: kafijas kannu, kafijas dzirnaviņas, rosolio glāzes, apakštasīšu un galda piederumu komplekti no radiem un

draugiem, kuri bija saņēmuši labvēlību, virtuves komplekts no Pierīno un viņa onkuļiem. Sieviešu katoļu akcija mums uzdāvināja gleznu pie gultas ar Svēto ģimeni, asistentu Donu Beneti brīnišķīgu zaļu ziedu vāzi ar sudraba rotājumiem.

Iepriekšējā nakts bija gara. Es domāju par savu māti, kurai bija trīs mazi bērni un maz līdzekļu. "Jums ir maz ticības, vai oratora skola jums neiemācīja, ka dzīvē vienmēr ir Providence?", es teicu sev. Pirmdien, 19, es piecēlos septiņos. Tildes kundze ieradās mežģīņu kleitā. Viņš mani saģērba un pielaboja plīvuru, ko biju nopirkusi Milānā. 9:00 ieradās taksometrs, lai mani aizvestu uz baznīcu. Es biju apmulsis, es atklāju cilvēku jūru, kas mani vēro. Džuze mani jau gaidīja pie altāra ar apelsīnu ziedu pušķi, māsas Rosas pavadībā, jo mamma Olimpia būtu pārāk sajūsmā par pirmdzimtā apprecēšanos. Es viņam pievienojos tēvoča Mišerillo pavadībā uz sarkanā skrējēja.

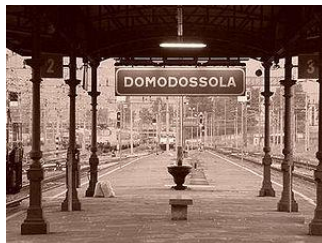
Sākās masa. Emocionāls bija arī monsinjors Pelanda. Es atceros uzmundrinošu homīliju, gredzenu svētīšanu, mūža uzticības solījumu un ceremonijas beigās parakstus. Izejot ārā, Pjerīno māte, kas tajā brīdī bija kļuvusi arī par manu tanti, uzlika man uz krūtīm Katoļu Akcijas sieviešu nozīmīti.

Trīspadsmītā nodaļa – Jauna dzīve

Kad svinības baznīcā bija beigušās, atspirdzinājumi sekoja Grandazzi bārā via Castellazzo. Starp vienu skūpstu un otru ar viesiem ēdām aperitīvu ar picu un konditorejas izstrādājumiem. Īpašs sveiciens un skūpsts sievastēviem Olimpijai un Armando, kuri bija devušies līdz mammai pēc kofera, pēc tam steidzās uz staciju, lai paspētu uz 12.15 medusmēneša vilcienu.

Mamma raudāja acis. Mēs iegājām nodalījumā. Stacijas priekšnieks ar svilpi paziņoja par aizbraukšanu, kamēr mēs ar Džuzu izliecāmies pa logu, lai atvadītos. Sākās mūsu dzīves piedzīvojums.

Kad bijām ieradušies Florencē, devāmies uz zvērkopes Tildes kundzes norādīto viesnīcu. Pie luksusa ieejas mūs sagaidīja mūzika, tad sulainis mūs aizveda uz istabu trešajā stāvā. Mums viss bija jauns, pat gulēšana divvietīgā gultā.

Pirmajā dienā apmeklējām pilsētu, otrajā devāmies uz Piazzale Michelangelo, kur varēja apbrīnot visu Florenci. Mēs uzņēmām dažas fotogrāfijas: Džuzas kamera varēja uzņemt astoņas melnbaltas fotogrāfijas ar filmas rulli.

Trešajā dienā izbraukšana uz Romu. Viesnīca bija pieticīgāka, jo ar upuriem ietaupītās naudas bija jāpietiek. Apstājāmies uz pāris dienām, lai apmeklētu četras bazilikas, kuras Džuze bija redzējis Svētajā gadā, un Trevi strūklaku. Mēs atgriezāmies arī pie Esedras strūklakas, kas bija no slavenās 53. gada nakts, kad Sinjora Grācija pakrita zem vilciena.

Pienāca laiks doties uz Sicīliju. Pēc ilga brauciena vilciens ieradās Kalabrijā un beidzot no Villa San Giovanni varēja redzēt Sicīliju. Džūza izbaudīja šos mirkļus: vilciens tika iekrauts prāmī, Madonnina augstumā pie Mesīnas ostas ieejas.

Stacijā mūs gaidīja tēvocis Karmelo, mātes brālis, ar sievu Gaetanu un meitām Rozetu un Antonietu.

Viņi mūs sagaidīja kā divus prinčus. Mēs palikām divas dienas, apmeklējot Mesīnu: katedrāles pulksteni, ko biju redzējis bērnībā, Madonna di Montalto un citus ļoti skaistus laukumus.

Tajā mājā bija tikai viens trūkums: vakariņu laikā onkuļi un brālēni saģērbās un tā vietā, lai sēdētu pie galda, teica: "Ejam pastaigāties gar jūrmalu". Mēs ar Džuzu rezignēti izgājām ārā, juzdamies nikni. Ap 23:00 atgriezāmies mājās un tante sāka gatavot. Kādu nakti viņš ielika gliemežus čaumalās mērcē, bet svarīga ir pieķeršanās, nevis ieradumi.

Trešajā dienā viņi mūs pavadīja līdz vilcienam ar dažām asarām. Tēvocis Mišerillo atradās Terme Vigliatore stacijā kopā ar taksometra vadītāju, lai sasniegtu Novaru. Ciematā mūs gaidīja Zizi, tante Marikija un tante Pepina. Tiešām šķita, ka ierodas Domodosolas prinči.

Nākamajā dienā mēs devāmies uz Badiavecchia, lai apciemotu manu vecmāmiņu Concetta un mana tēva onkuļus, māšas un brāļus. Mazajā laukumā ar manas vecmāmiņas tabakas veikaliņu bija sapulcējušies daudzi ciemata iemītnieki, kuri mani pazina bērnībā un sauca citiem: "Koncetina ir atbraukusi ar savu vīru!"

Skūpsti, apskāvieni, sarkanas sejas. Man tas likās kā sapnis. Bija pagājuši tieši pieci gadi, kopš es pametu valsti.

Pēc divām dienām mūs pavadīja taksists "Cauzi i Lupu" uz Taormīnu. Pusdienlaikā viņš mūs aizveda uz restorānu, kur mūs apkalpoja ar baltiem cimdiem. Mēs ar Džuzu saskatījāmies, lai pateiktu: "Vai mums pietiks

naudas?". Pēc lietusgāzes apmeklējuši Taormīnu un pēc tam Kastelmolu, pret vakaru noguruši, bet apmierināti atgriezāties Novarā.

Nākamajā dienā jau bija laiks atgriezties Domodosolā. Mūs gaidīja jaunas dzīves apņemšanās.

Četrpadsmitā nodaļa – Mūsu pirmās ligzdas

Lai gan es jau biju devies ceļojumā uz Domodosolu 50. un 53. gadā, likās, it kā būtu aizbraucis pirmo reizi: es devos uz jaunu dzīvi kā pāris.

Kad bijām beiguši iekāpt vilcienā uz prāmja, devāmies uz terasi, lai redzētu ostas Madonīnu un Sicīliju, kas lēnām attālinās.

Ar asarām atgriezāmies karietē, sēžot uz koka soliem. Gultas toreiz nebija.

Kad pienāca nakts, mēs sākām snaust ar kaklu karāšanos. Ik pa laikam piecēlāmies, lai paskatītos pa logu. Svarīgās stacijās stacijas priekšnieks skaļi paziņoja pilsētas nosaukumu. Neapolē uz ietvēm bija "guaglioni", kas tirgoja picas. Viltīgi viņi vispirms dabūja naudu no ceļotājiem, tad aizbrauca vilciens un viņiem palika nauda un pica.

Pamazām tuvojāmies Milānai. Vilcienā uz Domodosolu es atkal izjutu tās emocijas, ko pirmo reizi piedzīvoju pirms 5 gadiem: Madžoras ezers, Ossola kalni, akmens jumti. Šoreiz kopā ar vīru Džuzu. Ap pusdienas laiku sasniedzām galamērķi.

Mūs gaidīja Džuzas Armando mamma un tēvs. Tie bija svētki: ja viņi būtu varējuši likt zvaniņiem zvanīt.

Ātras pusdienas ar mammu Olimpiju un tad mūsu jaunajā bērnudārzā Motta rajonā atpūsties. Nākamajā dienā es atsāku darbu rūpnīcā, un Džuze atgriezās būvlaukumā.

Manas domas gāja uz māti, jo man trūkst atbalsta, bet mans garīgais vadītājs Dons Beneti mudināja mani lūgt, apliecinot, ka daudzi cilvēki viņu mīl. Dažreiz mēs ar Džuzu devāmies uz viņas māju pusdienot, un viņai tas patika. Tikmēr viena no manām māsām bija atradusi darbu, sniedzot jaunu atbalstu ģimenei.

Neilgi pēc tam paziņojām mammai, mammai Olimpijai un tētim Armando, ka viņi jūlijā kļūs par vecvecākiem.

Es sāku izjust diskomfortu grūtniecības laikā, bet darbs sauca. Toreiz strādnieki nebija aizsargāti kā tagad. Džuzei izdevās atrast labāku darbu nekā āra būvlaukumā: mazā rūpnīcā, kur izgatavoja koka priekšmetus, piemēram, mucu aizbāžņus, vilnas šķeteres atšķetināšanas instrumentus un arī "paungi" (koka vērptuves). Piektajā mēnesī sākām apmeklēt veikalus, meklējot ratiņus topošajam jaundzimušajam. Platums vienmēr bija lielāks par ieejas durvīm, un mums bija jāizlemj pārceļties uz māju.

Toreiz aģentūru nebija, tu gāji un prasīji šur tur. Providence lika mums atrast dzīvokli Via Scapaccino mājas otrajā stāvā, tieši netālu no zvērkopes darbnīcas.

Īsā laikā mēs organizējām pārceļšanos. Mēs vairs nebijām pilsētas centrā, bet arī ne tālu, tuvāk manai darba vietai.

Mēneša īre bija 8000 liru, daudz par mūsu niecīgo algu, bet dzīvoklis bija viesmīlīgs un gaišs. Pagalmā mums varētu būt arī pāris kvadrātmetri zemes, kur audzēt aromātiskus garšaugus un puķes, mana aizraušanās.

Kad saņēmām atslēgas, iztīrījām istabas un izrotājām logus ar skaistiem aizkariem ar baldahēm un mežģīņu aizkariem virtuvē. Kad pārceļšanās bija pabeigta, dzīve turpinājās kā parasti. Mans vēders kļuva arvien pamanāmāks. Kādu dienu kolēģe man jautāja, kad būšu mājās dekrēta atvaļinājumā un ieteica aiziet pie ginekologa. Tāpēc es sarunāju tikšanos privāti. Ārsts mani gandrīz aizrādīja par pārāk ilgu gaidīšanu: "Tu nevari strādāt pēc sestā mēneša un tev jau ir septītais mēnesis: tu riskēji." Nākamajā dienā es nogādāju dokumentu birojā un pat darbiniece teica, ka esmu naiva.

Pa to laiku gatavoju džemperus, adīju džemperus, kreklus, kurpes un autiņbikses no veciem palagiem, ko man sagādāja mamma.

Gājām pirkt arī ratiņus, kurus biju sagatavojuši ar manis izšūtiem palagiem neitrālās krāsās, nezinot, vai tas ir puika vai meitene. Beidzot, 2. jūlija vakarā, man saplīsa ūdens un ar jau sakravātiem koferiem devāmies kājām uz slimnīcu. Ginekologs, kurš mani apskatīja, teica Džuzam, ka var doties mājās. Dzemdības bija tikko sākušās, un tas ilga apmēram 20 stundas. Nākamajā dienā viņš atgriezās dzemdību namā, kamēr es vēl gaidīju dzemdību zālē.

Kādā brīdī piedzima zēns, un medmāsa devās pastāstīt mazuļa tēvam, kuram gandrīz kļuva slikti no aizkustinājuma. Pēc stundas viņa varēja apskaut mūsu pirmo bērnu, vārdā Armando kā viņa vectēvs. Pēc dažām stundām tika informēti arī vecvecāki, onkuļi un brālēni. Likās, ka viņš ir pirmais mazulis visā pasaulē.

Piecpadsmītā nodaļa - Mēs pateicamies Dievam...

Dzemdību nodaļas māsiņas atnesa šo miesas un asiņu radījumu manā gultā dažas stundas pēc piedzimšanas. Viņi to pielika man pie krūtīm. Izņemot lupatu lelli, ko zizi man bija uztaisījis bērniņā.

Toreiz uzturēšanās slimnīcā bija nedēļu. Pirms atgriešanās mājās devāmies uz slimnīcas baznīcu "attīrīties", svētību no priesterā.

Palātā viss bija gatavs doties mājās, bet man sāka griezties galva. Vecmāte pārbaudīja manu drudzi: 39. Man un manai lelei bija jāpaliek vēl divas dienas. Beidzot ceturtdien, 12, gandrīz izveseļojušies, atgriezāmies mājās. Svētdien, 15. datumā, Armando jaunajā ratiņkrēslā tika nogādāts pie kristāmtrauka kopā ar tēvu Džuzepi, draugu Mariuči kā krustmāti un krusttēvu Bazilio, oratorijas draugu. Man nebija prieka apmeklēt pasākumu, jo vecākie māņticības dēļ ieteica mums palikt mājās. Es apmierinājos ar nelielu atspirdzinājumu.

Dzīve trijatā bija savādāka, bet man gāja diezgan labi. Man bija daudz piena, mazulis auga un katru nedēļu vedu viņu uz bērnu dārza centru uz pārbaudēm.

Diemžēl divu mēnešu beigās es atgriezos strādāt rūpnīcā. Toreiz bērnu dārzu nebija. Vecmāmiņas bija vienojušās par viņu pieskatīt katru nedēļu.

Kad es strādāju sešu stundu maiņā, Džuzza viņu pārsēja pirms došanās uz darbu un aizveda uz galamērķi. Bezsamaņā šis bērns cieta, un es raudāju kopā ar viņu.

Diemžēl es nevarēju aiziet no darba. Pamazām ar ticību ceļu turpinājām trijatā: pirmās ēdienreizes, pirmie soļi bija brīnišķīgas lietas. Pirmajā bērnu dārza dienā Džuze beidzot atrada labāk apmaksātu darbu. Pāris

gadus bijis pamatskolas sētnieks, tad izsaukts uz pašvaldību, lai stātos samierinātāja amatā.

Tas radīja iespēju pamest darbu rūpnīcā un veltīt sevi bērnam, gaidot, lai viņam uzdāvinātu mazo brāli. 1962. gada 17. augustā mūs priecēja otrā bērniņa piedzimšana. Lučāno bija gaiša āda ar blondiem matiem, kas ir pretstats Armando. Pasaka. Svētdien, 26, viņš tika kristīts ar savu tēvu Džuzu, krustmātes māšīcu Mariuči un krusttēvu Antonio, Džuza brāli. Arī šoreiz nācās palikt mājās. Kad mans grūtniecības un dzemdību atvaļinājums bija beidzies, es pametu darbu, lai nodotos saviem diviem skaistajiem bērniem.

1962. gada 1. oktobrī Armando sāka iet pirmajā klasē ar zilo priekšautu un skolas somu uz pleca. Mēs to uzticējām ar dažām asarām skolotājam Leopardi.

Tajā pašā laika posmā Domodosolas mērs izsauca Džuzu un piedāvāja viņam apmešanās vietu pilsētas ēkas otrajā stāvā, kas palika brīva, kad pašvaldības sūtnis aizgāja pensijā. Dažu dienu laikā mēs organizējām pārvietošanos. Mums centrā bija visas ērtības. Vakarā, kad lielās durvis bija aizvērtas, mēs bijām pilsētas valdnieki. Demonstrācijas varējām ērti vērot no mēra biroja balkona. No mūsu logiem varēja redzēt daļu no tirgus ar gadsimtiem senām tradīcijām.

Tikmēr Lučāno spēra pirmos soļus: viņš bija kļuvis par pašvaldības darbinieku talismanu.

Lai papildinātu Džuza algu, es gribēju izdomāt darbu. Es sāku ģērbt logus, gultas un spilvenus draugiem. Vārds izplatījās, un tā es kļuvu par "aizkaru dāmu". Brīvajā laikā Džuze iemācījās sagatavot līniju montāžu un, paldies Dievam, varējām baudīt ērtāku dzīvi.

1968. gada 1. oktobrī arī Lučāno sāka skolas gaitas pie skolotājas Luisas Cerri.

Laiks pagāja ātri. Vasarā ar kempinga telti devāmies atvaļinājumā pa Itāliju. Dažkārt līdz pat Sicīlijai, līdz manai dzimtajai pilsētai.

73. gada jūlijā mēs bijām kempingā Val d'Aostā, un man sāka parādīties pirmie grūtniecības simptomi. 1974. gada 16. februārī pie Armando, kuram bija gandrīz astoņpadsmit gadu, un Lučāno, kurš bija divpadsmit gadus vecs, ieradās mazā māsiņa Daniela. Tas bija karnevāla periods, un cilvēki, kas skatījās uz rozā lenti uz Rātsnama durvīm, domāja, ka tas ir joks. Draudzes priesteris ieteica mums svinēt Kristības Lieldienu naktī, lai mūsu draudzene Džanna būtu krustmāte un svainis Benito kā krusttēvs.

Ja neskaita māņticību, arī es šoreiz piedalījos pasākumā 13. aprīļa naktī. Nākamajā dienā oratorijas pieņemšanā bija simts viesu.

Daniela arī ir izaugusi, un mēs tagad esam veci. Mūsu trīs bērni mums dāvāja 7 mazbērnus: Stefano, Virdžīniju, Grētu, Lorencu, Rebeku, Letīciju un Matteo.

Stāsts beidzas. 2015. gada 19. septembrī mēs ar Džuzu nosvinējām 60 gadu jubileju.

Mēs pateicamies Dievam, Dievmātei un visiem tiem, kas mūs mīlēja.

La Mazza Concetta Maglio, dzimis Novara di Sicīlijā 1936. gada 18. aprīlī.

Rādītājs

1. Tēva māja
2. Ārpus šīs pasaules
3. Spēles smiltīs
4. Eļļa, zirnekļu tīkli un ļaunā acs
5. Pūces
6. Vossia pardon me (Zvaigžņu gaisma)
7. Emīlija
8. Bezdelīgu lidojums
9. Debesu durvis
10. Skaistā tusa
11. Porcelāna seja
12. Violetas
13. Jauna dzīve
14. Mūsu pirmās ligzdas
15. Mēs pateicamies Dievam...

